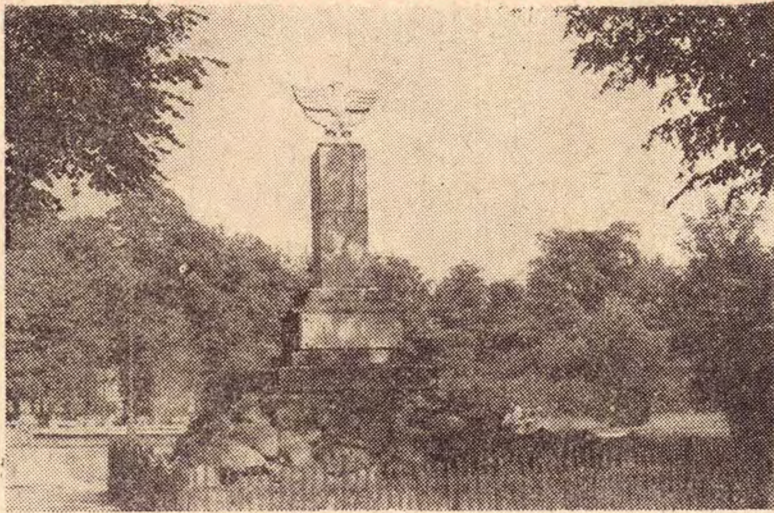
Стар. 3 — „У ПЯТРА СЕРГІЕВІЧА"

„NIWA" TYGODNIK BIAŁORUSKI — CENA 60 gr.

Ніва

№ 41 (85) БЕЛАСТОК, 13 КАСТРЫЧНІКА 1957 г. ГОД II

У сувязі са святам адраджэння Польскага войска

Заваёўнікам Калобжэга грамадства пабудавала помнік.

Маяк, за які ў 1945 г. савецкія і польскія салдаты вялі крывавыя бai з фашыстамі.

У маі 1943 года намаганнямі СССР і Саюза Польскіх патрыётаў утворана І-шую польскую дывізію імя Тадэуша Касцюшкі. Пасля шасцімесячнай вайсковай падрыхтоўкі, 12 кастрычніка дывізія прыняла ўдзел у бітве пад Леніна. На беларускай зямлі дывізія дала пачатак баявому шляху адроджанага Польскага войска, якое прайшло яго пляччо ў пляччо з савецкім войскам.

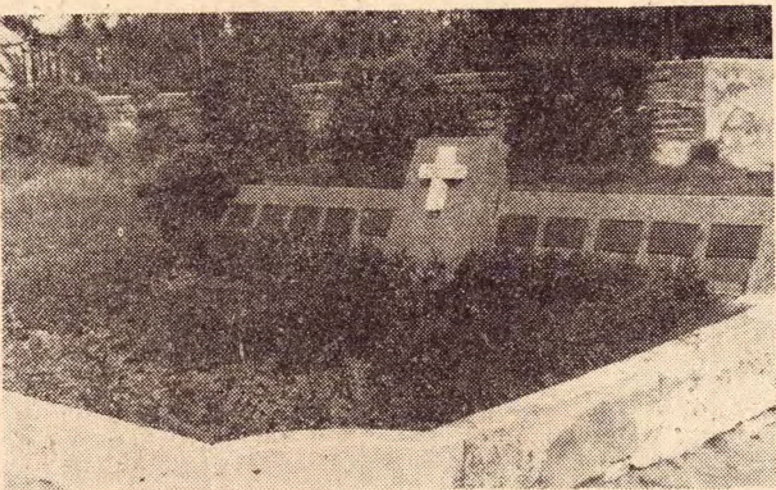
Многа супольных сіл каштавалі апошнія бai, а перадусім бai за Калобжэг.

Гітлераўцы ўпарта і заўзята баранілі гэты стары славянскі горад — ключ да Балтыйскага мора. Горад некалькі разоў праходзіў з рук у рукі. Самым важным пунктам апоры быў маяк, што стаіць пры ўваходзе ў порт, і толькі пасля цяжкіх баёў здабыта яго. Калобжэг пасля доўгіх гадоў няволі вярнуўся ізноў Польшчы. Для ўвекавечання баёў, на маяку адкрыта дзве мемарыяльныя дошкі. Вакол маяка многа магіл у якіх спачываюць савецкія і польскія салдаты — адны побач другіх. На магілах прозвішчы: капітан Бараноўскі, малодшы лейтэнант Галкін, харунжы Даманьскі, малодшы лейтэнант Перапалкін, радавы Ружаньскі, радавы Шабанаў, і шмат іншых.

Побач магіла Героя Савецкага Саюза, маёра Кліменкі.

Заваяваўшым Калобжэг грамадства пабудавала ў парку помнік, які асабліва ў дні святкавання гадавіны Польскага войска, напамінае аб тых, якія сваё маладое жыццё аддалі «за вольнасць Вашу і Нашу». Сёння адроджанае Польскае войска ўважліва стаіць на стражы межаў. Сцеражэ мірнага жыцця сваёй радзімы.

Тэкст і фота А.О.

Маяк акружаны вянкамі магіл. Спачываюць тут — побач сябе савецкія і польскія салдаты.

Вялікі поспех савецкай навукі

Як паведамляе агенцтва ТАСС, 4 гэтага месяца ў СССР выпушчана ў паветраную прастору першы штучны сатэліт Зямлі. Пабудаваны ён накшталт кулі, дыяметрам 58 см. Важыць 83,6 кілограмаў.

Сатэліт кружыць па эліпсісу з хуткасцю 8.000 метраў на секунду на вышыні 900 кіламетраў.

Як вядома першы амерыканскі штучны сатэліт будзе выпушчаны аж у 1958 годзе вясною.

Лёт сатэліта можна назіраць пры дапамозе самых простых аптычных прылад, напр. бінокляў (у праменнях усходзячага і заходзячага сонца. Ён мае выгляд яснай зоркі хутка перасоўваючайся на небе.

Поўны аднаразовы абарот сатэліта вакол зямлі трывае гадзіну і 35 мінут.

У Польшчы Бюро Наслухоўвання Польскага радыё першыя сігналы са штучнага сатэліта пачула 5 гэтага месяца ў 9 гадзін 55 мінут на хвалі 15 метраў.

Абсталяванне штучнага сатэліта складае трансляцыйная апаратура, пасылаючая радыёвыя сігналы нападоб'е тэлеграфічных сігналаў, чутных праз 0,3 секунды на хвалях каля 15 метраў і 7,5 метраў. Сігналы гэтыя пераймаюцца ва многіх месцах на Зямлі між іншымі ў Аўстраліі.

*

Як падае маскоўскае радыё 7 кастрычніка, ў 40 гадавіну Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі будзе выкінуты ў паветраную прастору другі штучны сатэліт Зямлі.

Сяброўская сустрэча

У мінулую нядзелю ў памяшканні Павятовага аддзела БГ-КТ у Гайнаўцы адбылася незвычайная сустрэча.

З ініцыятывы КП ПЗПР з'ехаліся сюды, з цэлага павета, удзельнікі Кастрычніцкай рэвалюцыі і члены былой Комуністычнай Партыі Заходняй Беларусі, каб з выпадку набліжаючагася свята сустрэцца з партыйным кіраўніцтвам.

Незвычайнай была гэта сустрэча не толькі таму, што дагэтуль не практыкавана такіх сустрэч, а яшчэ й таму, што сабралася тут тры пакаленні барацьбітоў за лепшую долю: 60 — 70-цігадовыя ўдзельнікі Вялікага Кастрычніка, якія першымі ў свеце ўстаноўлівалі рабоча-сялянскую ўладу, малодшыя — капэзэтбоўцы, якія за гэтую ўладу змагаліся ў жорсткіх умовах санацыйнага ўціску і маладыя партыйныя работнікі, якія ў свабоднай краіне ўмацоўваюць ідэі, за якія ішлі ў бой і мучыліся ў турмах нашыя бацькі.

Узрушальнай была гэта сустрэча. Старыя будзёнаўцы, чапаеўцы, варашылаўцы ўспаміналі бai, таварышоў і камандзіраў. Тут-жа вырашана выслаць прывітальную тэлеграму Варашылаву і Будзённаму — любімым сваім камандзірам.

Не менш супольных тэм мелі і капэзэтбоўцы. А праз усё праходзіла адзіная думка —партыя з'яўляецца той сілай, якая натхняла да барацьбы за народную ўладу, партыя і далей вядзе да перамог.

Сустрэча праходзіла ўвесь дзень.

Варта падумаць, каб удзельнікі сустрэч спаткаліся з моладдзю.

Моладзь не заўсёды належна патрапіць ацаніць бясцэнны здабытак, якім з'яўляецца народная ўлада. Дасталася яна ёй даволі лёгка. Таму такія сустрэчы з моладдзю паказалі-б ёй як трэба цаніць нашу народную ўладу.

У Нарве з жыхарамі мястэчка спаткаліся ўдзельнікі Кастрычніцкай рэвалюцыі і Грамадзянскай вайны

5 кастрычніка г. г. гайнаўскі Павятовы камітэт партыі наладзіў у Нарве сустрэчу ўдзельнікаў Кастрычніцкай рэвалюцыі з насельніцтвам. У зале мясцовага кіно, дзе адбывалася сустрэча, быў поўны камплект слухачоў. Яны з вялікай цікавасцю, амаль праз шэсць гадзін, слухалі захапляючых успамінаў былых жаўнераў Вялікага Кастрычніка: Якуба Мартынюка, Ціхана Трафімюка, Кастуся Смактуновіча і Васіля Дзуна.

Выстаўка прысвечаная Кастрычніку

Пры КП ПЗПР у Гайнаўцы падрыхтавана выстаўку прысвечаную святкаванню 40-годдзя Кастрычніцкай рэвалюцыі. Сабраныя на выстаўцы матэрыялы расказваюць аб падзеях, якія распачалі ў гісторыі чалавецтва новую эру.

На асаблівую пахвалу арганізатараў выстаўкі заслугоўвае факт, што яны не абмежаваліся да агульнай ілюстрацыі рэвалюцыйных падзей у Расіі, а ўмела ўмясцовілі ў гэтых падзеях жыхароў свайго павета, якіх шмат змагалася за народную ўладу ў памятныя дні 1917 года. Гэта напэўна прыцягне ўвагу наведвальнікаў і яшчэ больш зблізіць іх з святкаваннем вялікай даты.

Беларусы ў ПГР-ах

У ПГР-ах Олецкага і Голдапскага паветаў, працуе шмат беларусаў. На кліч партыі адносна загаспадаравання аблогаў, прыехалі яны сюды на пастаяннае жыццё. Шмат з іх працуе ў Жыткейнах (павет Голдап) у Лангуўку і Гарбасе, Дунайцах і іншых ПГР-ах. (мх)

Пры ГП БГ-КТ у Беластоку паўстала эстрадная група

Нядаўна ў Беластоку пры Галоўным Праўленні БГ-КТ паўстала 8-мі асабовая эстрадная група, якая ўжо падрыхтавала праграму і пачала занятці. Першыя выступленні адбудуцца ў канцы лістапада г. г.

Эстраднай групе жадаем поспехаў у галіне распаўсюджвання беларускай культуры.

Любі сваю родную мову
Чытай і распаўсюджвай „Ніву".

15 год турмы за забойства маці

Ад 23 да 27 верасня г. г. перад Ваяводскім судом у Беластоку адбывалася судовая справа Івана Раецкага з вёскі Райск у Бельскім павеце, абвінавачанага за задушэнне 15 красавіка г. г. сваёй маці — Марыі Раецкай.

Раецкаму прысуджана 15 год турмы. (вб)

Узнагароджанне беларускіх пісьменнікаў ганаровымі граматамі Вярхоўнага Совета Украінскай ССР

Як паведамляе ТАСС; за выдатныя заслугі ва ўмацоўванні дружалюбных сувязей двух брацкіх літаратур — украінскай і беларускай, у сувязі з Тыднем беларускай літаратуры на Украіне, які праходзіў у верасні, Прэзідыум Вярхоўнага Совета УССР узнагародзіў ганаровымі граматамі групу пісьменнікаў Беларусі. У ліку ўзнагароджаных — М. Аўрамчык, Я Брыль, П. Броўка, А. Вялюгін, П. Глебка, Ус. Краўчанка, К. Крапіва, А. Куляшоў, Г. Няхай, М. Танк і іншыя.

Молатаў — Перм

Апошнім часам горад Молатаў пераіменавана на Перм, а вобласць Молатаўскую на Пермскую.

Новая эпоха

Вестка аб штучным сатэліце абегла маланкаю ўвесь свет і зрабіла аргомнае ўражанне.

Новае дасягненне вучоных Совецкага Саюза яшчэ раз паказала вялікі ўзровень навукі ў СССР.

Дзень 4 кастрычніка адкрывае новую эпоху — эпоху міжпланетных палётаў.

Вось, што піша «Н'ю Йорк Таймс»: «Совецкі Саюз зрабіў гігантычны крок у паветраныя прасторы, большы ад таго, які планавалі амерыканскія вучоныя. У кароткім часе на небе ў ЗША будуць бачыць вячэрнюю зару. Будзе гэта чырвоная звязда, якую зробяць у Маскве совецкія вучоныя.

Яшчэ дагэтуль ЗША не мае ракеты, якая ўзнялася-б на больш чым 480 кіламетраў у паветра»

Як бачым карэспандэнт гэтай газеты не скрывае свайго жалю, што Совецкі Саюз пераэдзіў амерыканцаў.

Выкінуты ў прастор штучны сатэліт — гэта ўжо не першы факт, якім Совецкі Саюз паказаў перавагу над ЗША.

Памятаем, што СССР першы пусціў у ход атамную электрастанцыю і першы зрабіў міжкантынентальны балістычны снарад. Усё гэта сведчыць аб незвычайна хуткім развіцці тэхнікі ў СССР.

Совецкі Саюз апрача высокай тэхнікі паказаў свае імкненні да мірнага спаборніцтва.

У сучасны момант народ назіраючы за палётам штучнага сатэліта — другога «месяца» Зямлі з вялікай радасцю назірае за гэткім спаборніцтвам. У гэткім спаборніцтве народы света з вялікім здавальненнем будуць вітаць кожнае новае дасягненне, нягледзячы на тое ці належаць яны СССР ці ЗША.

Няма сумнення, што калі ў бліжэйшай будучыні амерыканскія вучоныя зробяць наступны крок — совецкія вучоныя выразяць сваё здавальненне і самае лепшае пажаданне, так, як гэта на гэты раз, зрабілі вучоныя ў Вашынгтоне для іх.

Толькі такога характару спаборніцтва будзе спрыяць далейшаму мірнаму сужыццю народаў. Як бачым такое спаборніцтва мае вялікае палітычнае значэнне.

Думкі народаў свету накіроўваюцца на мірную працу, знікае непакой за будучыню. Гэткія падзеі прычыняюцца да адпружання міжнароднага становішча, могуць змяніць напрамак палітыкі некаторых дзяржаў, а гэта мае асаблівае і вельмі вялікае значэнне і гэтага іменна хочуць народы свету.

Аб першым у свеце штучным сатэліце гавораць вучоныя

СССР

Акадэмік ШЧЭРБАКОЎ.

«Цяжка адразу, нават у самых агульных рысах, ацаніць гэтыя надзвычайныя новыя магчымасці, якія адкрывае перад навукай вялікая перамога чалавечага розуму, ажыццёўленага ў штучным спадарожніку Зямлі. Мы стаім ля парога новай эры, у якой чалавек здабудзе міжпланетныя прасторы».

ЗША

Др ДЖОЗЕФ КАПЛАН — старшыня амерыканскага Нацыянальнага камітэта па правядзенню Міжнароднага геафізічнага года.

«Я паражаны тым, што змаглі яны зрабіць за такі кароткі перыяд часу, які яны мелі да свайго выкарыстання, зрэшты нічуць не даўжэйшы ад перыяду нам назначанага. Мне здаецца, што гэта надзвычайнае дасягненне. З пункту погляду міжнароднага спаборніцтва факт выпуску штучнага спадарожніка Зямлі мае вялікае значэнне. Яны гэта зрабілі і зрабілі самыя першыя. Спадзяюся, што пададуць нам дастатковыя весткі з тым, каб нашы групы, назіраючы за штучным сатэлітам маглі спазнаць карысныя навуковыя дадзеныя».

Адносна паведамлення аб тым, што сатэліт важыць 83,6 кілаграмаў — гэта значыць, як падае амерыканскі друк, шэсць разоў больш чым сатэліт над якім працуюць вучоныя ЗША, д-р Каплан сказаў:

«Гэта нешта фантастычнае і, калі яны маглі запусціць такі сатэліт — то будуць маглі запусціць значна цяжэйшыя сатэліты».

АНГЛІЯ

др А. ЛАВЕЛ — прафесар радыёастраноміі Манчастэрскага універсітэта, дырэктар навукова - доследнай станцыі «Джодрэл бэнк» у графстве Чэшыр

«Выпушчэнне ў прастор Совецкім Саюзам штучнага сатэліта з'яўляецца «надзвычайным дасягненнем і сведчыць аб высокім узроўні тэхнічнага прагрэса дасягнутага ў гэтай краіне». Праф. Лавел падкрэсліў, што совецкія вучоныя далёка выпярэдзілі вучоных Англіі і ЗША.

На заканчэнне праф. Лавел сказаў.

«Выпушчэнне Совецкім Саюзам штучнага сатэліта з'яўляецца не толькі надзвычайным дасягненнем з пункту погляду тэхнічнага прагрэса, гэта дае магчымасць здабыць на працягу Міжнароднага геафізічнага года вельмі важныя даныя аб верхніх слоях атмасферы акружаючай зямны шар, а таксама аб сонечнай радыяцыі да ўдакладнення вестак адносна таго, як яе паглынае зямная атмасфера».

ПОЛЬШЧА

Прафесар ПАВЕЛ ЯН НАВАЦКІ — член-карэспандэнт Польскай акадэміі навук

«Совецкі Саюз першы пабудаваў атамную электрастанцыю, якая пачала практычна выкарыстоўваць атамную энергію ў мірных мэтах. І ў сучасны момант, калі многія дзяржавы толькі маюць намер будаваць штучныя сатэліты Зямлі — Совецкі Саюз ужо з вялікім поспехам выпускае іх у паветра.

Навука СССР ізноў паднялася на п'едэстал пераможцаў у гэтым вялікаважным спаборніцтве навукі і тэхнікі ўсяго свету.

Ад шчырага сэрца жадаем вялікаму совецкаму народу новых поспехаў, якія несумненна будуць садзейнічаць далейшаму выкарыстанню навуковых адкрыццяў для дабра народа».

З Пленум БГ-КТ

Прэзідыум. З прамовай выступае старшыня Ваяводскай рады нарадовай, Юхніцкі.

Сакратар Ваяводскага камітэта партыі Ян Сенкевіч (злева) падчас перарыву гутарыць з удзельнікам пленума Літвінчукам з Беластока.

Інструктар ВОДКО — М. Лебядзінскі выступіў з прамовай адносна навучання беларускай мовы. Між іншым сказаў ён, што неабходнае тут канкрэтнае становішча вышэйшых улад, што беларуская мова з'яўляецца абавязковай для беларускіх дзяцей.

СПОРТ

Спартак'яда 4-х рэспубл'к

Нядаўна ў Вільні адбылася спартакіяда прыбалтыйскіх рэспублік і Беларусі.

У агульнакамандным заліку па ўсіх відах спорту першае месца заваявалі эстонскія спартсмены. Каманда Беларусі выйшла на другое месца. Далей ідуць спартсмены Літвы і Латвіі.

9 кубкаў за першыя месцы (бокс, барацьбу класічную, гімнастыку, вяслярства, лёгкую атлетыку, скачкі ў ваду, стэндавую стральбу, цяжкую атлетыку, фехтаванне) заваявалі беларускія спартсмены. 8 прызаў уручана камандзе Эстоніі, 4 — Літвы і 2 — Латвіі. Другія месцы занялі беларускія веласіпедысты, плыўцы, барцы вольнага стылю.

ГРОДНА — БЕЛАСТОК

У мінулую нядзелю ў Беластоку адбылася таварыская сустрэча па валейболу паміж камандамі Гродна і Беластока. Сустрэча жанчын прынясла перамогу беларускім спартсменкам (3:1), сярод мужчын перамаглі валейбалісты Беластока (3:1).

Наш каментарый

Яшчэ раз аб Алжыры

Ужо некалькі гадоў змагаюцца Алжырскія патрыёты за сваю нацыянальную незалежнасць. Каланіяльная вайна ў Алжыры наносіць вялікія страты не толькі Алжырцам, але і самай Францыі. У Алжыры нікому не патрэбна гінуць. За каланіяльную палітыку свайго ўрада Францыя вымушана плаціць жыццём сваіх салдатаў і мільярдамі франкаў. І таму гэтая брудная вайна непакоіць не толькі самых французаў, але і мільёны людзей ва ўсім свеце. Шматлікія дзяржавы патрабуюць ад Францыі, каб дастасавалася яна да рэзалюцыі ўстаноўленай у мінулым годзе на сесіі Генеральнай Асамблеі ААН аб прызнанні алжырскаму народу права на нацыянальную незалежнасць. Выступілі яны з прапановай, каб на цяперашняй сесіі Генеральнай Асамблеі ААН, паўторна абмеркаваць алжырскую праблему.

Французскі ўрад ужо даўно прадбачыў намеры некаторых азіяцка - афрыканскіх дзяржаў, даўно падрыхтоўваўся даць ім адпор. Яшчэ перад адкрыццём сёлеташняй сесіі Генеральнай Асамблеі ААН французскі міністр замежных спраў Піно аб'язджаў многа поўднёва - амерыканскіх і азіяцкіх дзяржаў і стараўся забяспечыць Францыі іх падтрымку.

Падчас спрэчак на сесіі Генеральнай Асамблеі немала зрабілі і гаспадарчыя дзеячы Францыі. Ведаючы, што ЗША не вельмі ахвотна глядзіць на французскую палітыку ў Алжыры, паехалі ў ЗША з прапановай падзяліцца з імі багаццямі Сахары г. зн прыняцця амерыканскіх манапалістаў да супольнай эксплуатацыі сахарскай нафты, за што тыя апошнія павінны былі заплаціць падтрымкай Францыі ў ААН. Акрамя таго, каб даказаць, што Францыя не чакае з пустымі рукамі і нешта там думае аб Алжыры, французскі прэм'ер Баржуэс Моноўэры апрацаваў т. зв. рамкавы законапраект для Алжыра, які прадугледжвае раздзел тэрыторыі Алжыра на некалькі правінцыяў з асобнымі мясцовымі ўрадамі над якімі стаяў-бы прадстаўнік французскага ўрада. Некалькі дзён таму назад склікана сесію французскага парламента, які меў зацвердзіць прапанаваны прэм'ерам законапраект аб Алжыры і разгледзець фінансавую палітыку ўрада. І тут здарылася вельмі непрыемная справа для прэм'ера Буржуэс Моноўэра. Сесія большасцю галасоў не прыняла прапанаванага прэм'ерам законапраекта аб Алжыры і не прызнала давер'я ўраду. Такім чынам урад і яго прэм'ер не дачакаліся падтрымкі з боку ЗША, ані нават самага абмеркавання алжырскай праблемы на сесіі Генеральнай Асамблеі ААН, а ў Францыі пачаўся новы ўрадавы крызіс.

І вось новы крызіс. І нічога тут дзіўнага. Вайна ў Алжыры ўжо надаела французам, а законапраект Боржуэс Моноўэры не задавальняў ані правых, ані левых прадстаўнікоў французскага парламента, ані тым больш алжырцаў. Французскія комуністы і іншыя левыя прадстаўнікі выступілі супроць законапраекта, таму, што ён не мог рашыць алжырскай праблемы згодна з патрабаваннямі алжырскага народа, а правае крыло французскага парламента таму, што па іх думцы ажыццяўленне законапраекта магло-б давесці да «нейкай там» самастойнасці Алжыра і адлучэння яго ад Францыі, чаго яны найбольш баяцца. Супроць законапраекта галасавалі правыя і левыя хаця думкі іх і імкненні былі супрацьстайныя. Нельга тут не ўспомніць, што сучасны ўрадавы крызіс у Францыі наступіў у цяжкім для яе перыядзе. Алжырская праблема стварыла невясёлую для Францыі сітуацыю ў яе міжнароднай палітыцы і прывяла да цяжкага становішча ў эканамічным жыцці краіны.

У сувязі з гэтым паявілічваюцца супярэчнасці і рознагалоссі паміж партыямі і рознымі палітычна - гаспадарчымі групамі ўнутры краіны. Таму і цяперашні крызіс, як прадбачваюць наглядальнікі міжнароднага друку, можа быць доўгі і клапатлівы.

Як будзе далей — невядома. Вядома толькі, што ў Вашынгтоне і Лондане існуе непакой у сувязі з урадавым крызісам у Францыі.

МІХАСЬ НАСОВІЧ

У Пятра Сергіевіча

(Ад нашага карэспандэнта)

Шмат чуў пра віленскага беларускага мастака Пятра Сергіевіча. Таму можаце сабе ўявіць, з якім хваляваннем я пастукаў у дзверы яго майстэрні. Прывітаў мяне пажылы, аб энергічных жэстах, чалавек.

— Пятро Сергіевіч — прадставіўся.

Увесь параўнальна невялікі пакой застаўлены палотнамі карцін, сцены пазавешваны графікай і алейнымі краявідамі. Усхвалявана слухаў я

Карціна «Францішак Скарына ў сваёй друкарні». (Яшчэ недапрацаваная). Паглядзіце на гэтае цёмнае сутарэнне — тут нарадзілася беларускае друкаванае слова ў XVI ст.

растлумачальных слоў наконт кожнай карціны і думаў: — Аб чым тут пачаць размову? Яшчэ аж дагэтуль ніяк не мог сабе скласці план візіту.

Але ці з мастаком патрэбна гаварыць?!,

Напэўна больш ад яго слоў скажуць яго карціны! (Зрэшты, ацаніце самі гэта дарагія Чытачы).

— Над чым Вы цяпер працуеце і якія Вашы планы на будучыню? — задаў я стэрэатыпнае пытанне.

— Да 40-годдзя Вялікага Кастрычніка — інфармаваў мяне Пятро Сергіевіч — у падарунак святу думаю закончыць тры вялікія карціны: «Францішак Скарына ў сваёй друкарні», «Снеданне трактарыста ў полі» і «Ачыстка поля ад валуноў». Апроч гэтага, хачу яшчэ дапрацаваць партрэт Кастуся Каліноўскага. У далейшым думаю ўзяць на варштат карціну «Слуцкія ткачыхі» — твор гістарычны, услаўляючы працу залатых рук беларускіх жанчын.

Карціны Сергіевіча можна пабачыць у многіх музеях Літвы і Беларусі. А вось некалькі скупых інфармацыяў.

Будучы ў літаратурным музеі Янкі Купалы ў Мінску не без хвалявання глядзеў карціны Пятра Сергіевіча: «А ты сіраціна жыві», «Званар», «Янка Купала ў карчме», «А хто там ідзе» — па матывах твораў вялікага песняра Беларусі. У Беларускай Дзяржаўнай Галерэі знаходзіцца карціна «Федзя партызан».

Карціна «А хто там ідзе» па матывах аднайменнага верша вялікага Купалы.

Аўтапартрэт.

У Літоўскім рэспубліканскім музеі мастацтваў у Вільні знаходзяцца чатыры кампазіцыі Сергіевіча: вялікае палатно «Кастусь Каліноўскі сярод паўстанцаў», «Пасадка дрэў», «Партызаны пры кузні», «Рыбакі», «Партрэт агранома». Другі варыянт карціны «Кастусь Каліноўскі сярод паўстанцаў» знаходзіцца ў Гродзенскім Абласным Краязнаўчым музеі. У Музеі Рэвалюцыі ў Вільні ёсць карціна «Дэманстрацыя беспрацоўных у Каўнасе ў 1925 г.».

Сёння мастак Пятро Сергіевіч у поўні росквіту свайго таленту. Мае ўсяго 57 год жыцця. У парадку інфармацыі хачу дадаць, што пасля сканчэння мастацкага факультэта Віленскага ўніверсітэта вучыўся ён у Кракаўскай Акадэміі мастацтва. Толькі дзякуючы вялікім здольнасцям сын беднага селяніна з Браслаўшчыны — Маладзечанская вобласць—мог здабыць так высокую адукацыю ва ўмовах панскай Польшчы.

Цяпер інтэнсіўна працуе ў любімых жанрах: — у кампазіцыі, партрэце, часткова ў графіцы і пейзажы, расшыраючы іх новымі тэмамі і вобразамі.

Тып беларуса. Рысунак.

Пятро Сергіевіч — мастак рэаліст, які жыве духам нашай вялікай эпохі сацыялістычнага будаўніцтва і адначасова моцна, праўдзіва адлюстроўвае багатую гісторыю беларускага народа.

С. ЯНОВІЧ

Карціна «Кастусь Каліноўскі сярод паўстанцаў». (1863 г). Ці часам гэта не ў Перацёскіх лясах легендарны «Дыктатар Беларусі і Літвы» выступае з прамовай да сваіх жаўнераў?

АНДРЭЙ СОШКА

ВЯСЕЛКАМ

Вясёлыя нашы дзяўчаты,
Смяюцца — прыгожа пяюць.
А сядуць на лаўцы ля хаты,
Ім хлопцы слівок прынясуць.

І кожны прысядзе пры вернай.
У вочы ласкава зірне
І ў руку выплёўвае зерня
Ды разам вясёла пяе.

Ужо месячык выйшаў з-за хаты,
Ужо ясныя зоркі гараць.
Прыгожы вясковы дзяўчаты,
А хто-ж навучыў вас спяваць?

— Жыццё нас спяваць навучыла.
Зялёныя спеюць сады.
Спявае зямля мая міла,
Пяюць маладыя гады.

І вечар запах усёй мятай,
У хатах запах каравай.
Шчаслівыя сельскі дзяўчата,
Спявай наша моладзь — спявай!

Беласток, 1.IX.56 г.

Змаганне за беларускую школу 6)

Ліквідацыя беларускага школьніцтва

Не лепш пайшло беларусам з арганізаваннем прыватнага школьніцтва. Закон не прадбачыў ніякіх абмежаванняў у тварэнні беларускіх школ на абшары ваяводстваў: Віленскага, Навагрудскага, Палескага і паветаў Гродзенскага і Ваўкавыскага. У практыцы аднак канцэсіі на прыватныя беларускія школы не выдаваліся.

Цяжка жылося селяніну ў панскай Польшчы, аднак ён часта адымаў сабе ад вуснаў кусок хлеба, каб толькі магчы пасылаць сваіх дзяцей у родную школу. Але буржуазна - абшарніцкія ўлады пазбавілі яго гэтага права.

Сама толькі арганізацыя Таварыства Беларускай Школы падала 108 заяў на канцэсію на прыватную беларускую школу. Але не могучы знайсці ніякага апраўдання нават у сваім хітра выдуманым законе ўлады маўчалі, быццам вады ў вусны набраўшы. Праўда, у 8 выпадках канцэсія была аддадзена, але ні адна школа не паўстала, бо на 41 кандыдатаў на настаўнікаў улады не зацвярдзілі ані аднаго.

Яшчэ ў 1928 годзе ўрадавая статыстыка налічвала 24 беларускіх пачатковых дзяржаўных школ, 42 утраквістычных, 107 школ з беларускай мовай, як асобным прадметам, 9 пачатковых, 3 сярэднія прыватныя школы. У сапраўднасці-ж беларускімі можна было назваць толькі школы прыватныя. У школах утраквістычных, калі што і выкладалася па-беларуску, дык толькі гімнастыку і ручныя работы. У школах з беларускай мовай навучання, як прадметам, калі наогул гэты прадмет выкладаўся, дык праз такога настаўніка, які сам ледзь мог паразумецца з беларускімі дзяцьмі. Але і тыя дзяржаўныя школы, якія называліся беларускімі, былі такімі толькі з назваў. У меру фашызацыі дзяржаўнага ладу ў Польшчы, змяняліся вывешкі на гэтых школах. Беларускае школьніцтва перастала існаваць. Засталася толькі беларуская гімназія ў Вільні, якая ў форме філіі польскай гімназіі ім. Ю. Славацкага пратрывала да вайны 1939 года.

АДНОСІНЫ УРАДАВЫХ КРУГОЎ ДА БЕЛАРУСКАГА ШКОЛЬНІЦТВА

Зразумела, што ліквідацыя беларускага школьніцтва была праведзена не без веды ўрадавых кругоў Польшчы. Толькі наіўным магло здавацца, што гэта праводзілася з ініцыятывы мясцовых уладаў. Беларускія арганізацыі не раз звярталіся да цэнтральных уладаў з матэрыяламі, адкрытымі пісьмамі і высылалі дэлегацыі.

У 1924 годзе міністр Тугут выявіў дэлегацыі Цэнтральнай Беларускай школьнай рады становішча ўрада адносна справы беларускага школьніцтва. Ён сказаў, што ў 1924/25 і 1925/26 школьных гадах не можа быць мовы аб адкрыцці беларускай школы. Ён пацешыў дэлегацыю абяцніцай, што ў далейшым годзе «праектуецца» адкрыццё 45—50 утраквістычных школ. Урад плануе — абяцаў Тугут — сарганізаваць настаўніцкія курсы ў Быдгошчы і Кракаве. Аб арганізаванні курсаў у Вільні міністр не хацеў нават гутарыць. Але гэта ўсё так і скончылася на абяцанках, якіх ажыццявіць урад і не думаў.

Пасля так званага майскага перавароту Т.Б.Ш звярнулася да маршала Пілсудскага адкрытым лістам, у якім сцвярдзіла, што пасля ўстанаўлення языковых законаў не толькі не адкрыта ніводнай беларускай школы, але закрыта і тыя, якія існавалі ў 1924 годзе. Ліст падкрэслівае нарушэнне ўрадамі закону, выяўляе бяспраўе і здзекі ў адносінах да беларускіх сялян.

Аднак маршал Пілсудскі паспеў ужо забыцца аб сваёй адозве з салодкімі абяцанкамі. Ягоныя абяцанкі відавочна засталіся на тым самым прыпынку, на якім ён высеў з чырвонага трамваю, выракаючыся свайго «соцыялізма».

У ліпені 1926 года ТБШ, Жыдоўскі Цэнтральны асветны камітэт, Жыдоўская Цэнтральная школьная арганізацыя і Літоўскае таварыства «Рытас» уручылі супольна старшыні Рады-міністраў Бартэлю мемарыял у справе школьніцтва нацыянальных меншасцей. Бартэль непрыхільна аднёсся да дэкларацыі і адмовіўся прыняць жыдоў і літоўцаў. Беларусам, якіх ён прыняў, пасля паразумлення з міністрам асветы Суйкоўскім адказаў, што каб хацеў — дык нічога ў справе беларускіх школ зрабіць не зможа. Ніхто пры гэтым і не сумняваўся, што ён не здраджае ахвоты зрабіць штось для беларусаў.

Аб бяспраўі і здзеках на «Крэсах» неаднойчы інфармавалі ў сейме беларускія паслы. У сваёй інтэрпеляцыі ў сейме пасол Рак-Міхайлоўскі так ацэньваў умовы ў якіх знаходзіўся беларускі народ у 1926 г.

«Улады закрываюць беларускія школы і высылаюць з краю кваліфікаваныя сілы, каб тлумачыцца нястачай настаўнікаў. Гэткім чынам стараюцца знішчыць беларускую культуру. У сваіх дэнацыяналізатарскіх імкненнях польскія ўлады кіруюцца не толькі метадамі старога царызма, але пайшлі нават далей за слаўную сістэму царскай Расіі, — русыфікацыі і трымання ў цемры мас».

В. С.

Яны сцерагуць наш спакой

Трынаццаць год таму на кавалку вызваленай зямлі арганізаваліся органы маладой народнай улады. Адным з такіх органаў, пакліканым сцерагчы спакой і бяспечнасць грамадзян, была — Грамадзянская Міліцыя.

У сваёй трынаццацігадовай дзейнасці Грамадзянская Міліцыя Беласточчыны мае запісаную не адну славутую старонку. Дзесяткі ліквідаваных бандаў, тысячы злоўленых бандытаў, зладзеяў і іншых злачынцаў — вось рэзультаты 13-цігадовай працы міліцыі.

У барацьбе з падполлем і бандытызмам хіба найбольш загінула міліцыянераў на Беласточчыне. Лік звыш 400 загінуўшых гаворыць сам за сябе.

Аднак і сёння міліцыя мае не менш працы. Хуліганства, гаспадарчае падполле і іншыя злачынствы вымагаюць вялікіх намаганняў у ахвярнай працы міліцыі, і дапамогі з боку ўсяго грамадства.

А вось фрагменты ўспамінаў некаторых нашых міліцыянераў.

Доўгая была дарога Івана Верамюка, пакуль ад радавога міліцыянера дайшоў да каменданта Павятовай камендатуры ў Гайнаўцы. Міліцыянерам ён стаў з 1947 года.

Мы папрасілі каменданта Верамеюка расказаць нам нейкі цікавы эпізод са сваёй службы.

— Было гэта ў 1947 годзе — успамінае Іван Верамеюк. — Я яшчэ тады быў радавым міліцыянерам.

Ужо некалькі дзён гналі мы банду «Цёмнага». У канцы ўдалося нам акружыць яе ў некалькіх вёсках у аколіцы Замброва. Доўгая асенняя ноч падыходзіла к канцу. На ўсходзе пачало ружавець. Тады ўбачыў я, як з вёскі нагнуўшыся ды пераскокваючы ад карча к карчу ў маім напрамку хутка прыбліжаўся нейкі чалавек. Быў зусім блізка. У руках трымаў накіраваны ў мой бок аўтамат. Я мігам падняў свой аўтамат і не цэліўшыся разануў па ім. Бандзюга паваліўся на зямлю.

Аказалася, што гэта быў сам «Цёмны».

— Праца міліцыянера вельмі адказная, ды нялёгкая — казаў далей Іван Верамеюк.

— Некаторыя закілаюць нам быццам-бы мы няўмела вядзем барацьбу з хуліганамі і гаспадарчымі злачынствамі.

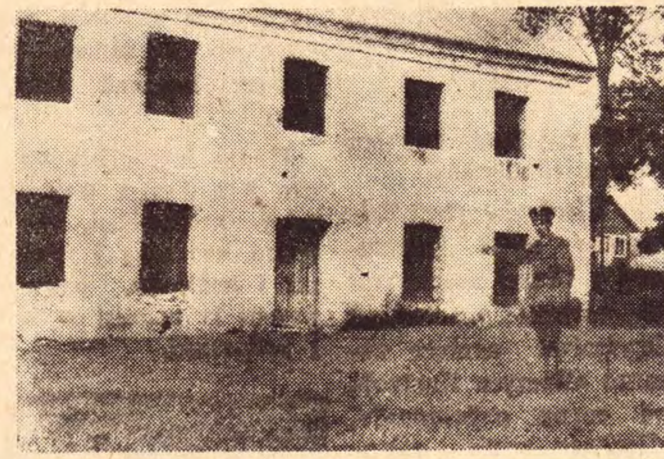
Вялома і гэтая барацьба нялёгкая. Але, калі нам грамадства будзе так дапамагаць, як пры ліквідацыі бандаў, то і гэтую барацьбу хутка закончым.

Станіслаў Андрэйчук — працаўнік Павятовай камендатуры МО ў Гайнаўцы ёсць найстарэйшым міліцыянерам у гэтай камендатуры. Ён вельмі скромна расказвае нам аб сваёй 13-гадовай працы ў міліцыі.

— Цяжка мне ўспомніць колькі разоў я ўдзельнічаў у ліквідацыі той ці іншай банды. Было іх нямала. Прыходзілася цэлае ваяводства некалькі разоў прайсці ўздоўж і ў поперак. Нямала выкараніў злачынства.

Ды засталося яшчэ работы не мала.

Аб трагедыі, якая разыгралася ў сценах гэтага спаленага будынка ў Боцьках, Бельскі павет, расказвае нам міліцыянер Ян Тэрлецкі.

— Было гэта 7-га мая 1945 года. Вось у гэтым будынку, змяшчаўся тады пастарунак Грамадзянскай Міліцыі.

У тую памятную раніцу на службе было 13 міліцыянераў. Ніхто з іх не спадзяваўся, што за некалькі хвілін пачнецца бой. Тым часам пад пастарунак падыйшла вялікая банда славутага «Лупашкі» і патрабавала, каб міліцыянеры зладаліся. У адказ на гэта з пастарунку пасыпаліся стрэлы. Пачаўся бой.

Ад гранат і запальных куль загарэўся будынак. Гэта прымусіла адважных міліцыянераў скакаць праз вокны проста ў рукі бандытаў.

Міліцыянераў мардавана без літасці. Каменданта пастарунку пазверску павешана на калючым дроце. Паміж памардаванымі міліцыянерамі быў і мой бацька Тадэуш.

9 мая 1945 года калі ўвесь свет урачыста святкаваў перамогу над фашысцкай Нямеччынай — у Боцьках хавалі геройскіх міліцыянераў.

Праз увесь перыяд барацьбы з бандамі ў Боцьках загінула 23 міліцыянераў. Былі гэта і беларусы і палякі. Яны аддалі жыццё за супольную справу — народную ўладу.

— Я пайшоў слядамі бацькі — сказаў у заключэнні Ян Тэрлецкі. — Служу цяпер у тым самым пастарунку, дзе 12 год таму бацька мой аддаў сваё жыццё.

*

Аўгень Аляксеюк у рады Грамадзянскай Міліцыі ўступіў яшчэ ў 1946 годзе. Цяжкі гэта быў год. На Беласточчыне аж кішэла ад бандыцкіх збродаў, розных «Крэтаў», «Жбікаў», «Лямпартаў» і іншых.

— Загінула тады шмат добрых, адданых народнай уладзе маіх сяброў — міліцыянераў — успамінае Аўгень Аляксеюк.

Адно з цікавейшых здарэнняў у маёй міліцыйнай службе?

Быў год 1948. Я тады быў камендантам пастарунку міліцыі ў вёсцы Колакі, Ламжынскі павет. У гэтай аколіцы дзейнічала хеўра «Вольнага».

Аднойчы вечарам паведаміў нас адзін селянін, што ватага напала на вёску, грабіць і разбойнічае. Было нас на пастарунку толькі трох міліцыянераў. Пакінуўшы аднаго з іх на пастарунку, я з другім неадклада вырушыў у гэтую вёску.

Калі мы прыйшлі ў вёску — пачулі галашэнне аграбленых людзей. Бандыты ўцяклі. Якраз выпаў першы снег, на якім выразна адціснуліся сляды ўцякаючых. Па гэтых слядах рушылі мы даганяць разбойнікаў. Сляды завялі ў гушчар лесу і загінулі ў карчах.

— Ну думаю, тут і ёсць гняздо разбойнікаў. А нас толькі двух. Ці ладамо рады ўзброеным па зубы бандзюгам? Нашчасце ўслед за намі прыбліжаўся атрад войска ў дапамогу. Салдаты акружылі гушчар. Неўзабаве, пад карчом выкрыта ўход да бункра. «Вольны» здаўся жывым.

Сяляне акалічных вёсак уздыхнулі з палёгкай. Ватага разбойнікаў «Вольнага» была ліквідавана назаўсёды.

Цяпер Аўгень Аляксеюк працуе ў Павятовай камендатуры МО ў Бельску. Ён даслужыўся афіцэрскага чыну.

Было мне 20 год калі я ўступіў у рады Грамадзянскай Міліцыі — гаворыць пра сябе Ян Аляксандар з павятовае Камендатуры МО ў Бельску. Тады я яшчэ жыў у Познанскім ваяводстве. З прычыны таго, што на Беласточчыне дзейнічала вялікая колькасць бандаў, некаторых з нашых міліцыянераў накіравана сюды на працу.

На Беласточчыне я моцна падружыў з беларусамі, якіх шмат працавала ў органах міліцыі. Мы супольна абаранялі народную ўладу, супольна хадзілі ў разведку, супольна сумавалі і цешыліся. З тых часоў засталося ў мяне не мала ўспамінаў. Іншы тады быў фронт барацьбы, іншыя задачы.

Сёння шырыцца хуліганства, гаспадарчыя злачынствы. Змяніліся таксама і нашы абавязкі. Думаю ўсё-такі, што і гэтым злачынствам зможам даць адпор.

АЛЯКСАНДАР ОМІЛЬЯНОВІЧ

(Партызанская хроніка 5)

Ішлі ўсю ноч. Раніцаю былі ўжо ў штабе генерал-маёра Касценкі — «Капусты». Злучэнне гэтае было меншае ніж Сікорскага — налічвала 3 тысячы чалавек, у тым 200 партызанаў - коннікаў, 6 гарматаў і значная колькасць станковых кулямётаў. У склад злучэння ўваходзіла 3 брыгады з якіх адна называлася імя Кастуся Каліноўскага, а другая — «За Радзіму». Генерал «Капуста» атрымаў заданне змяніць месца стаянкі і перакінуцца на поўнач, у ліпічанскія лясы.

Разам з ім пайшла група парашутыстаў. Па дарозе трэба было перайсці чыгуначную лінію Кобрынь — Картуз-Бяроза.

Чыгунку моцна пільнавалі немцы. Што некалькі сот метраў знаходзіліся дзоты і хадзіла многа патрулёў. Толькі партызанскія дазоры падыйшлі да лініі, як немцы адкрылі агонь, узвіліся ў неба ракеты. Чыгуначную лінію трэба было браць боем. З увагі на тое, што пры пераходжанні лініі партызаны маглі мець вялікія страты, генерал «Капуста» загадаў, каб адна рота ўзяла на сябе ўвесь агонь, а рэшта, карыстаючыся гэтым, хутка перайшла чыгунку і наступіла на немцаў з-заду.

Так і было. Немцы думалі, што маюць дачыненне толькі з невялікім атрадам і ўсе свае сілы сканцэнтравалі супроць гэтай роты.

Рэшта партызанаў перайшла чыгунку і наступіла на немцаў ззаду. Быў гэта ўжо апошні момант. Ад Картуз-Бярозы ішоў бронепоезд, які пад'ехаўшы бліжэй адкрыў па лесе артылерыйскі агонь наўпапад. Аднак нікога з партызанаў нават не паранена.

Прайшоўшы каля 30 км злучэнне прыпынілася на адпачынак. Генерал «Капуста» пастанавіў адпомсціць за начны бой. На змярканні спецыяльная партызанская група выйшла ў кірунку перойдзенай чыгункі. Неслі з сабой шмат тратылу і ўзрывальнікаў. На даўжыні чатырох кіламетраў чыгуначная дарога пайшла ў паветра. На даўжэйшы час рух паяздоў быў спынены.

Праз некалькі дзён «Капуста» дайшоў да ліпічанскіх лясоў. Па загаду генерала ўтворана зыходную базу. У штабе злучэння адбывалася важная нарада. Апроч членаў штаба і камандзіраў брыгад прысутнічалі на ёй таксама і парашутысты. Генерал «Капуста» прызначаў заданні.

— Вы, таварыш палкоўнік — звярнуўся да палкоўніка Янкоўскага, псеўданім «Мартынаў», — возьмеце 250 чалавек і пойдзеце ў Белавежскую пушчу. Збярэце паасобныя партызанскія атрады, наладзіце сетку сувязных, з вёсак забярэце ў лес былы актыў. Белавежская пушча — гэта цудоўнае месца для партызанскай дзейнасці, зможаце там зрабіць добрую работу. Палкоўнік Вайцехоўскі — камандзір брыгады імя Кастуся Каліноўскага, зробіць разведку ў лясах пад Беластокам і туды памаленьку перавядзе сваю брыгаду, бяручы пад «апеку» чыгуначныя лініі на Гродна і Ваўкавыск. Што да парашутыстаў — далей гаварыў генерал — то двух, гэта маёр Хмельцоў і яшчэ адзін, застануцца для спецыяльных даручэнняў пры маім штабе, а рэшта пад камандаваннем Валодзі пойдзе разам з палкоўнікам «Мартынавым» у Белавежскую пушчу, і адтуль прабярэцца на Бельшчыну. Адна радыёстанцыя застанецца пры маім штабе, а другую забярэце з сабою.

Доўга яшчэ абмяркоўвана розныя дэталі дзейнасці, мейсцы кантактаў, шыфры, сувязных і г. д. Урэшце ўдакладнена і падзелена заданні, палкоўнік «Мартынаў» сабраў сваіх людзей, далучыўся да іх Валодзя з сваімі парашутыстамі і рушылі ў Белавеж.

Быў ужо канец кастрычніка 1943 года. Стаяла халодная, дажджлівая восень. З дрэў падала лісцё, начамі бралі прымаразкі. Набліжалася зіма. Палкоўнік «Мартынаў» ішоў у пушчу, ведаючы яе толькі з апавяданняў і штабных геаграфічных картаў. Партызанскі рух там не быў яшчэ належна сарганізаваны.

Немцы разумелі, якую небяспеку становіць для іх Белавежская пушча і таму адпаведна падрыхтаваліся да абароны. Вёскі, што знаходзіліся непадалёк пушчы, высялілі і палілі. Набудавалі многа дзотаў. Праз пушчу парабілі шырокія трыбы, каб можна было пусціць танкі. Працягнулі таксама масу сігналізацыйных дратоў і кабляў. Разведачны патруль, што выслаў наперад палкоўнік «Мартынаў», надыйшоўшы ў пушчы на драты і каблі паперарэзваў іх. Немцам быў гэта знак, што тут хтосьці ёсць. Толькі брыгада «Мартынава» увайшла ў пушчу, як з усіх бакоў наступілі немцы. Была раніца, аколіца да абароны і наступлення была неадпаведная. Партызаны не ведалі аколіцы — пагражала ім вялікая небяспека. «Мартынаў» пад заслонаю кулямётнага і вінтовачнага агню загадаў адступаць. Брыгада пазбегла страт. Пастаноўлена затрымацца ў бяспечным мейсцы, а ў пушчу пасланць меншыя атрады для разведкі і толькі пасля гэтага пайсці цэлай брыгадай.

© PDF: Kamunikat.org 2022
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2022

Алесі, што ў Лодзі

Памніш, калісьці малымі гулялі разам у схованкі да позняга змроку. У буйным малінніку хіснецца галінка... Пад зубчатым лістом пунсовы плод зірне і над стрункім кустом мільгне беленькі кудрык. Заб'ецца сэрца і недзе ў глыбі душы цяпло разальецца па целе дрыготкім, амаль дзіцячым. Адвярнуся.

Бывала, ўсплывала ў думках Твая гібкая постаць дзяўчынкі... Босай нагою па кроплях расы вечаровай ступаў, бы той глухі. Адчуваў сэрцам, душою бясконцае рэха мар. Аб будучыні. Недалёкай, цудоўнай. За парогам юнацкіх год. Я верыў па-хлапечаму шчыра ў прастату шчасця, у прастату сілы, якую — добра не ведаў, як назваць.

Адыйшла вясна майго жыцця. Часам наведаеш родны кут. Але цяпер тут інакш пяюць жаўрукі. Пад сохнучай грушай у эдзічэлым малінніку труп шпакоўні тлее — зарастае травой. І спеў шпакоў не той. Чужы, дзіўна далёкі...

Майскім ранкам дом Твой палохае пусткай акон... Я ведаю... Тады Ты кахала мяне. Як падлётак — стыдліва. І я не быў другім, такім як і ўсе на заранцы маладосці.

А ўсё-ж такі мы не зразумелі сябе! Да слёз люблю старонку сваю — маліннік (хаця і эдзічэлы). А Ты? Не хвалюе гэта Цябе?

Песню Купалы праз жыццё пранясу ў глыбі сэрца гарачага! А Ты? Ці бачы чар беларускай зімы? (Успомні — бывала).

Не магу забыць выцця завірухі сцюдзёнай і мовы бацькоў цяпло. А Ты? Забыла? Усё? Абсалютна, усё?

САКРАТ ЯНОВІЧ.
— Беласток.

Хто гэтым зацікавіцца?

Як вядома Рагачы — гэта вёска, якая ляжыць паміж лясоў і пяскоў, таму да яе так трудна дабрацца. Можна даехаць да прыпынку Баравікі, а з туль дарожкай цераз лес і ўжо Рагачы. Выйшаўшы з лесу сапраўды відаць іх, але ўсёроўна дабрацца нялёгка.

Яшчэ як прыйдзецца ўдзень — то можна якнебудзь перабрыць. Найгорш, што на цягнік трэба ісці ноччу. Ёсць такі кавалак дарогі — так можа 500 м. што вядзе цераз луг, па якім плыве рэчка. На лузе страшэннае балота.

Дагэтуль ляжалі бярвенні, але ўжо пагнілі і цяпер трэба лезці па калені ў балоце.

На рэчцы была кладка, але ў час веснавых растопаў вада яе сарвала і ніхто не думае цяпер наладзіць.

А гэтай дарогай ходзяць не толькі старшыня, а і дзеці ў школу з пасёлкаў Леваты і Баравікі. 27.IX.1957 г. пераходзячы цераз рухомую кладку ўпала ў рэчку Шыманюк Надзя — вучаніца III кл. Ужо не раз былі ў рэчцы і старыя.

Калі настаўнікі і жыхары звярталіся да ГРН — то адказалі, што не маюць на гэта драўніны (будульца). А я пытаю, дзе падзелася драўніна, якую ГРН у Рагачах забрала з перасеку пад новую дарогу? Можа, каб пацікавіўся нехта гэтым — то знайшлася-б.

А тады была-б і кладка і іншыя справы пайшлі-б іншай дарогай.

Яшчэ не дае мне спакою іншая, вельмі важная справа. Я сама вырасла на вёсцы і цяпер прыйшлося мне на ёй працаваць, як настаўніцы. Не чужыя мне справы вёскі. Рагачы ляжаць паміж іншымі вёскамі і ў іх згуртоўваецца ўсё жыццё. Сапраўды, ёсць тут і крама, і пошта, і ГРН і школа. Але патрэбы вёскі на гэтым не канчаюцца. Трэба і збожжа змалоць і воўну грэмпляваць і іншыя справы наладзіць. У сувязі з гэтым паўстала прапанова, каб адкрыць млын, які быў-бы патрэбны і Рагачам і іншым акалічным вёскам. Жыхар Мікуліч - Бутвіловіч прасіў, каб дазволілі яму адкрыць млын. Аднак справай гэтай менш цікавілася наша ГРН. Паставіла яна іншую прапанову, каб у Рагачах адкрыць грэмплярню. Ну што-ж гэта-ж вельмі важны ўчынак.

ГРН выдала нейкаму Сцяпану Насковічу — жыхару Мікуліч дазвол на адкрыццё грэмплярні ў Рагачах.

Як аказалася Мікулічы гэтага чалавека не знаюць, а грэмплярня апынулася не ў Рагачах, а ў Кляшчэлях — 8 км ад Рагачоў.

ГРН не падумала, што насельніцтва акалічных вёсак выбрала іх на тое, каб яны пільнавалі спраў грамады, а не гандлявалі ёю.

ЛЮБА СЫЧ
настаўніца
Рагачы

Да настаўнікаў

На II-ім Пленуме ГП Беларускага грамадска - культурнага таварыства, якое адбылося 29 верасня г. г. многа часу адводзілася нашым школам, настаўнікам, справе навучання беларускай мовы. Між іншым выйшла прапанова, каб выдзеліць у «Ніве» месца настаўнікам.

Трэба сказаць, што гэта думка вельмі добрая. Аднак ажыццяўленне яе вымагае не толькі добрай ахвоты з боку рэдакцыі «Нівы» (гэткая ёсць), але і як найшырэйшага і найактыўнейшага ўключэння ў яе рэалізацыю агулу нашых настаўнікаў.

Толькі ў такім выпадку месца ў «Ніве» прызначанае для настаўнікаў будзе цікавым і карысным.

Як я сабе ўяўляю гэты настаўніцкі куток. Запаўняюць яго самі настаўнікі на рознародныя тэмы: педагагічныя, дыдактычныя і метадычныя.

Далей настаўнікі пішуць аб жыцці, працы і ролі настаўніка ў грамадстве наогул і беларускага настаўніка ў прыватнасці. А гэта тэма вельмі шырокая. І яна павінна пры ўдзеле самых настаўнікаў быць шырока разгорнута цяпер у «Ніве», ці то ў форме разважанняў, ці перадачы ўласных вопытаў, ці крытычных артыкулаў, ці парад, ці дыскусійных артыкулаў.

Праца беларускага настаўніка вымагае асабліва многа сіл, светлай думкі, сталага пагляду, тактычнага пераканаўчага падыходу, яснага разумення дзіцячай душы (бацькаўскай таксама), вытрываласці, цярплівасці, непарушнага спакою. Вось невычэрпныя тэмы для разважанняў і навукі.

Маючы на ўвазе працу польскага настаўніка з беларускімі дзяцьмі і ведаючы, што гэтая праца мае дадатковыя цяжкасці і перашкоды — трэба пісаць і аб гэтым.

Верым, што справа наладзіцца так, што з часам усе настаўнікі пачнуць на старонках «Нівы» выказваць свае думкі і погляды, памагаючы такім чынам адзін другому.

Звяртаемся да кожнага настаўніка ў пасобку, напішы сябра першую сваю вестку.

Твой голас і ўдзел патрэбны агульнай справе.

ВЕРА ЛЕУЧУК

У Сухінічах перамагае здаровая развага і любоў да роднай мовы

Свайго часу ў Сухінічах (Сакольскі павет) шмат было шуму з прычыны навучання беларускай мовы ў школе. Настаўнікі мелі многа прыкрасцей — наконт гэтага даводзілася асобна гаварыць з кожным бацькам ці маткай.

Цяпер шмат дзяцей з IV, V, VI і VII класаў добраахвотна вучыцца роднай мовы, любяць і паважаюць яе так, як любяць і паважаюць сваю матку і бацька, якія далі ім гэту харошую, меладычную мову.

Аднак не ўсе бацькі яшчэ зразумелі важнасць гэтай справы.

(ся)

Сяляне Скупава хочуць чытаць кніжкі

У вёсцы Скупава (Гайнаўскі павет) ёсць бібліятэчны пункт, але ніхто не ведае, хто з'яўляецца яго кіраўніком. Мала таго, старэйшыя людзі не карыстающа кніжкамі. Не вядома ў якія дні гэты пункт адкрыты.

Бібліятэчны пункт знаходзіцца ў школе і толькі вучні карыстаюць з яго. Вядома, не супярэчым гэтаму, але трэба ўлічыць патрэбы старэйшага насельніцтва.

Насельніцтва Скупава хоча чытаць кніжкі аб чым сведчаць шматлікія подпісы зложаныя на канцы ліста прысланага ў гэтай справе ў рэдакцыю.

(з)

Дзеці прычынай пажару

На старонках «Нівы» неаднойчы мы пісалі аб вёсцы Плёскі ў Бельскім павеце.

1 кастрычніка ў гэтай вёсцы здарылася вялікае няшчасце.

Падчас, калі старэйшыя людзі вёскі працавалі ў полі — дзеці Сцяпана Казлоўскага, яшчэ дашкольныя хлапчыкі Толік і Янка, схаваліся пад абарогам на падворку каб пакурыць. Курачы падпалілі абарог. Агонь хутка перакінуўся на паблізкую клуню. Пакуль жыхары Плёскаў пры дапамозе пажарнікаў з Бельска, здолелі пагасіць пажар — згарэла 4 клуні са збожжам і гаспадарчымі машынамі. (вб)

Валодзька з трыма сваімі таварышамі - парашутыстамі пастанавіў не адступаць, але прабірацца далей на захад, на Бельшчыну. Пайшоў да палкоўніка «Мартынава» і заявіў, што на змярканні ідзе далей разам з сваімі таварышамі. Чатыром лягчэй прабрацца чым для 250-ці. Калі сцямнілася, развіталіся з «Мартынавым» і рушылі ў дарогу. Цяпер маглі разлічваць толькі на свае сілы.

Ідучы па карце і компасе, хіба на другі дзень вайшлі на невялікую паляну і прыхаваліся ў кустах, каб аблічыць, дзе ўжо знаходзяцца і як ісці далей. Вечарэла. Пастанавілі адпачыць у гэтай ціхай мясціне да раніцы і назаўтра пайсці далей. Пасля вячэры награблі крыху моху, абкрыліся палярынамі і заснулі каменным сном. Валодзьцы сніцца, што нібы топіцца, што душыць яму голаў — не мог прачнуцца. Калі ўрэшце апрытомнеў — не мог рухацца. Што за ліха? Схапіўся на каленні. Змерзнуўшыя ногі не хацелі слухацца. Увесь быў засыпаны снегам. Вакол было бела-бела, ляжаў амаль у вадзе. На ляжачых побач таварышоў накрупіла горбы снегу. Пачаў іх энергічна штурхаць. Уставалі мокрыя і мала прытомныя. Цудам уратаваліся ад немінучай смерці. Сталі бегаць па палянцы, біць рукі, скакаць. Агню не было як распаліць. Снег падаў густа і вялікімі пушынкамі. Прырода была бязлітаснай.

Уставаў дзень 7-га лістапада 1943 года. Успаміналі далёкую Маскву, Чырвоную плошчу — была гэта 26-ая гадавіна Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі. Сярод засыпанай снегам пушчы, на далёка загубленай палянцы, зышліся пад кустом. Вынялі манеркі са спіртам, разагрэлі ім змерзнутыя целы. Адшукаўшы адпаведнае месца і трохі сухіх галінак, распалілі вогнішча. Здымалі боты, адзенне, бялізну, сушыліся ля агню. У гэтым ціхім мейсцы Валодзя з таварышамі адпачываў два дні.

Пасля двух дзён трэба было пакінуць гасціннае ўрочышча Белавежскай пушчы і ісці далей. Група накіравалася ў бок Пашуцкіх Будаў. Асцярожна падыйшлі да ўскраю пушчы. Валодзя выглянуў з-за кустоў. Мейсца здавалася знаёмым, не павінны-ж зблудзіць? Вёскі не было відаць. Выняў карту і компас, спраўдзіў маршрут. Усё згаджалася —значыць, павінна тут быць вёска. З вёскі аднак засталіся толькі пажарышчы і руіны. —. Немцы спалілі яе яшчэ на пачатку вайны. Непадалёк адсюль трэба было перайсці мосцік на рачулцы Аднак маглі тут спаткаць фашысцкую заставу. Група схавалася ў кустах і праз біноклі ўважліва аглядала мосцік і аколіцу. Калі паблізу будуць немцы — дык напэўна здрадзяцца якімсь рухам. Мосцік стаяў аднак адзінока. Не было відаць найменшага руху.

Змяркалася. Група асцярожна перайшла цераз мосцік і згодна з картай пайшла на захад. Адыйшоўшы некалькі кіламетраў загарадзіў ім дарогу зноў мосцік і рачулка. Ізноў трэба было залегчы ў кустах.

— Слухайце — пачаў шаптаць Валодзя — уваходзім у раёны слаба парослыя лесам і напэўна добра кантраляваныя ворагам. Лёгка тут уляцець у засаду. Калі-б нас разагналі, то не забудзьце, што праз нейкі час выходзімся на гэтым самым месцы, дзе нас разагналі і чакаем адзін на другога найменш 6 гадзін. Пасля этага часу трэба прабірацца далей. Тут, без сваёй сеткі сувязных мы глухія і сляпыя.

— Ціха — шапнуў Мішка — здаецца, хтосьці ідзе?

Відаць было ў змроку, як цераз мосцік ішоў чалавек. Мішка вырас перад незнаёмым быццам з-пад зямлі. Чалавек аж прысеў са страху і паслухмяна пайшоў за Мішкай у кусты. Пачалі яго распытваць пра немцаў, пра засады, пра партызанаў. Чалавечына трасучыся, як асіна невыразна балбатаў, што аб нічым не ведае, нічога не бачыў, ані немцаў, ані партызанаў; што ён толькі з другой вёскі ідзе да свайго дзядзькі. Людзі запалоханыя фашысцкім тэрорам і ўсялякімі правакацыямі, не верылі тады нікому. Часта і немцы пераадзяваліся за партызанаў і лавілі неасцярожных.

Група пагаварыўшы з ім сказала, каб у ніякім выпадку нікому не гаварыў, што іх бачыў — і пусціла яго. Зараз-жа рушылі далей на захад.

Недалёка за мосцікам спыніліся.

Ноч была цёмная, хоць вока выкалі і што пэўны час трэба было паслугоўвацца картай і компасам, каб утрымаць накрэслены маршрут.

Валодзька і двух таварышоў селі ў кустах, накрыліся плашчом, засвяцілі батарэйку і пачалі параўноўваць свае назіранні з картай. Раптам невядома адкуль наўкол іх узляцела ў неба некалькі ракет і па кустах засвісталі кулі. Валодзька, Мішка, Рыгор і Васька кінуліся ў розныя бакі. Немцы наступалі шырокім поўколлем ад лесу. Дарога ў бор была адрэзаная. Гітлераўцы былі ўжо блізка, зусім блізка. Уцякаючы, Рыгор чуў надбягаючых ззаду і з бакоў фрыцаў. На момант начны змрок рассветліла палаючая ракета. Адвярнуўся, прыкленчыў на калена і засеяў з ППШ. Немцы пападалі на зямлю, аднак ішла ім дапамога з бакоў. Рыгор усхапіўся і кінуўся ў кусты. Як на няшчасце ці то аб пянёк, ці аб корань зачапілася нага і распасцёрся на зямлі. У гэту хвіліну двух немцаў насела на яго, хтось удэрыў прыкладам, закінулі на галаў плашч, ляснулі замыканыя на руках кайданы. Рыгор апынуўся ў нямецкіх руках.

(Працяг у наступным нумары)

ГЭТА ТОЛЬКІ ПАЧАТАК

(Ад нашага карэспандэнта)

Думка аб наведанні Совецкай Беларусі даўно ўжо не давала супакою студэнтам беларускай філалогіі Варшаўскага універсітэта. Гэтае імкненне маладых людзей, якія ўсё сваё жыццё прысвяцілі вывучэнню і працы ў галіне беларускай мовы і літаратуры, гісторыі і культуры беларускага народа было зусім зразумелае.

Не прышлося доўга чакаць на здзяйсненне гэтай мары. Па запрашэнню Беларускага Таварыства культурнай сувязі з заграніцай і Беларускага Дзяржаўнага універсітэта 16 верасня ад'ехала з Варшавы ў Беларускую ССР група студэнтаў і навуковых супрацоўнікаў кафедры беларускай філалогіі Варшаўскага універсітэта колькасцю 24 чалавек. Толькі восем кароткіх дзён прышлося пабываць нам у Беларусі. Гэтыя радасныя дні былі перапоўнены вялікімі ўражаннямі і перажываннямі, якіх цяжка будзе нам забыць праз доўгі, доўгі час.

За час прабывання ў Беларусі нашы экскурсанты наведалі Брэст, Мінск, Гомель і Навагрудак. Акрамя вялікага будаўніцтва ў гарадах Беларусі перш за ўсё кідаецца ў вочы прыкладны парадак і незвычайная для жыхара польскіх гарадоў чыстата. Чыстата так вялікая, што проста смеласці не хапала кідаць на вуліцы акурак ад папяросы...

Магутнасць беларускай совецкай прамысловасці была нам паказана на прыкладзе двух прамысловых гігантаў рэспублікі — Мінскага аўтамабільнага завода і Гомельскага завода сельскагаспадарчага машынабудавання. У сучасны момант Мінскі аўтамабільны завод, выпускае каля 14 тысяч грузавых аўтамабіляў у год, што перавышае вытворчасць гэтай галіны прамысловасці ў цэлай Польшчы. МАЗ выпускае між іншым самыя вялікія ў Еўропе 25 і 40-тонныя аўтамашыны—самазвалы, якіх адно кола роўнае росту чалавека. Найвялікшую цікавасць для экскурсантаў не азнаёмленых з тэхналогіяй вытворчасці прадстаўляў галоўны канвеер, з якога што некалькі мінут сходзіць адна гатовая машына з белавежскім зубрам — сімвалам магутнасці.

У адрозненні ад МАЗ пабудаванага пасля вайны, Гомсельмаш — адно з старэйшых прадпрыемстваў соцыялістычнай індустрыі Беларускай ССР. Гомсельмаш — дзяцішча І пяцігодкі выпусціў за гады свайго існавання незлічоныя колькасці living рознастайных сельгасмашын, якія працуюць на палях усяго ССР. Зараз завод спецыялізуецца ў вытворчасці камбайнаў для ўборкі кукурузы.

Вялікіх поспехаў дабілася сельская гаспадарка Беларусі, асабліва ў апошнія 3 — 4 гады. На прыкладзе калгаса імя І. В. Сталіна, Гомельскага раёна, наша моладзь пазнаёмілася з перадавой калгаснай гаспадаркай рэспублікі, наведала кароўнікі, цялятнікі, свінаферму, гутарылі з калгаснікамі, гасцілі ў іх дамах. Трэба сказаць, што гэты калгас - мільянер не з'яўляецца ані выключэннем, ані адным з лепшых у рэспубліцы. Аб гэтым хай сведчаць наступныя факты. Калі ў 1953 г. у Беларусі было толькі 109 калгасаў-мільянераў, то ўжо ў 1956 годзе было іх 1338 г. зн. амаль 1/3 усіх калгасаў у рэспубліцы. За паказаны перыяд грашовыя прыбыткі ўсіх калгасаў Беларусі, павялічыліся ў 3,5 раза.

Цікавыя старонкі гераічнага змагання беларускага народа супраць фашысцкіх захопнікаў былі паказаны ў музеі абароны Брэсцкай крэпасці, які знаходзіцца на развалінах ранейшай крэпасці, а таксама ў Мінскім музеі гісторыі Вялікай Айчыннай вайны. Тут многія нашы сябры маглі таксама пазнаёміцца з партызанскай вайной на тэрыторыі тагачаснага Беластоцкага ваяводства.

Асабліва многа часу прысвячалася ў плане экскурсійных заняткаў, азнаямленню з навукай і культурай Беларусі. Зразумела, што найбольш цэннымі і цікавымі былі сустрэчы ў Беларускім Дзяржаўным універсітэце, дзе нашы студэнты і навуковыя работнікі навязалі сардэчныя сувязі з моладдзю і выкладчыкамі, слухалі лекцыі, абменьваліся вопытам у навуковай працы. Акрамя БДУ мы пабывалі ў Політэхнічным інстытуце ў Мінску і Інстытуце інжынераў чыгуначнага транспарту ў Гомелі, дзе многа чаго можна было навучыцца ад нашых совецкіх сяброў.

За час прабывання ў БССР мы мелі магчымасць пазнаёміцца з беларускім тэатрам і кіно. Пераважная частка нашай моладзі з хваляваннем першы раз у сваім жыцці глядзела спектаклі і кінофільмы на беларускай мове.

Жыццё і складаны творчы шлях вялікага нашага песняра Янкі Купалы, былі нам паказаны ў музеі Я. Купалы ў Мінску.

Навуковы работнік музея, Яніна Прыбышкова, з вялікай любоўю знаёміла нас з нашым вялікім паэтам. Нашы экскурсанты наведалі таксама музей А. Міцкевіча ў Навагрудку, дзе мы навочна пераканаліся, як ушаноўвае беларускі совецкі ўрад памяць вялікага польскага песняра.

Дні прабывання на зямлі беларускай прайшлі, як адна хвіліна. Цяжка змясціць усе нашы перажыванні і ўражанні ў адным кароткім артыкуле. Заводы і тэатры, музеі і інстытуты — усё гэта захапляла і хвалявала нашу моладзь.

Але найбольш цікавымі, прыцягваючымі, найбольш раднымі былі сустрэчы з беларускай моладдзю. Тут не патрэбна было ні прадстаўляць ні знаёміць адзін аднаго. На працягу літаральна некалькіх хвілін завязваліся знаёмствы і дружба паміж варшаўскімі і мінскімі студэнтамі.

Ужо ад першай хвіліны прабывання ў Мінску на вакзале горача з кветкамі сустрэлі нас дзяўчаты і юнакі - студэнты БДУ. За цэлы час экскурсіі на кожным кроку мы сустракалі шчырыя і радасныя позіркі беларускай моладзі, адбываліся вясёлыя сустрэчы, якіх неадлучным спадарожнікам былі песні і словы «будзем сябраваць»! Сустрэчы з моладдзю пакінулі на ўсіх нас амаль што наймацнейшае ўражанне, якое цяжка нам будзе забыць.

Многія экскурсанты забралі з сабой ў Варшаву незабыўныя ўспаміны, многія ўзамен пакінулі ў Мінску частку свайго сэрца... Ад'язджалі, але нікому з нас не верылася, што гэта ўжо канец. Не, сапраўды, не канец гэта, — а пачатак. Пачатак нашых сяброўскіх сустрэч. Думаем, што Варшаўскаму універсітэту і Беларускаму грам. — культ. таварыству трэба будзе, як мага хутчэй адплаціць нашым мінскім калегам падобнай сустрэчай ў Варшаве.

Няма ніякага сумнення, што нашы сустрэчы і наша сяброўства будзе садзейнічаць яшчэ большаму ўмацаванню дружбы і супрацоўніцтва паміж Варшаўскім і Мінскім універсітэтам, яшчэ большаму азнаямленню і набліжэнню народаў Польшчы і Беларусі.

ЮРКА ТУРОНАК

Усякая ўсячына

Электрычны сон

Два совецкія доктары — Лівенцаў і Абпрыкосаў паддаюць сваіх пацыентаў пад дзейнасць пераменнага току і пацыенты засынаюць. Гэткі сон будзе стасаваны ў выпадках, цяжкай бяссонніцы, а таксама і ў псыхіятрыі.

Голуб супраць самалёта

На аэрадроме ў Лондане чатырохматорны самалёт у часе пад'ёму стукнуўся з голубам. Пёркі, якія пры гэтым пасыпаліся, дасталіся ў матор і затрымалі даплыў паліва. Самалёт змушаны быў прызямліцца і з прычыны неабходнага рамонту спазніўся з адлётам на некалькі гадзін.

Нечаканы пасажыр

На прадмесцях Вены малады электрык наладжваючы электрычныя інсталяцыі сарваўся са слупа і зляцеў з вышыні 7 метраў проста на праязджаючы ў гэтым часе аўтамабіль. Прабіўшы сілай упадку верх аўтамабіля, электрык «усадавіўся» побач едучага пасажыра У выніку гэтай прыгоды ён аднёс толькі нязначныя драпіны.

Тадэуш Духнік — працаўнік Грамадскага кааператыва ў Едльні (Радомскі павет) залажыў у сябе гадоўлю нутрыяў. На залажэнне гэтай гаспадаркі атрымаў ад Павятовай рады народовай 4.000 зл. пазыкі. Цяпер мае 24 штук нутрыяў і ў гэтым годзе думае загадаваць да 60 штук.

На здымку: Тадэуш Духнік корміць нутрыі.

ЦАФ — фото Удавінскі.

Ацяпленне клімату

Вучоныя сцвярджаюць рэгулярны ўзрост вуглекіслаты ў зямной атмасферы, што прычыняецца да паступовага ацяплення клімату У выніку гэтага, заўважваецца масавае тапненне лёду ў Арктыцы і Антарктыдзе, а тым самым узросту ўзроўню вады ў морах і акіянах.

Вучоныя аблічваюць, што калі не зайдуць ніякія змены — то да 2.000 года, гэта значыць за 43 гады ўзровень мараў павысіцца прынамсі на 1,5 метра. Гэта пагражае затапеннем шматлікіх гарадоў і вёсак, знаходзячыхся на ўзбярэжжах.

Рэкорды высаты

Англійскі самалёт «Canberra» устанавіў новы рэкорд падымаючыся ў паветры на вышыню 21 336 метраў — пабіў рэкорд з 1955 года, які выносіў 20.083 метраў.

Рэкордную вышыню 40.000 метраў асягнуў паветраны шар, які 20 жніўня быў пушчаны з аэрадрома Оаклянд у Каліфорніі.

Парады гаспадарам

Угнаенне фруктавых дрэў

Каб фруктовыя дрэвы давалі многа прыгожых пладоў, трэба дбаць аб захаванне роўнавагі між узростам і пладанашэннем. Гэтую роўнавагу можна захаваць старанным доглядам карон, адпаведным угнойваннем і барацьбою са шкоднікамі.

Нормы ўгнаенняў павінны быць прыстасаваны да стану, у якім знаходзяцца дрэвы. Іншае ўгнаенне трэба ўжываць пад дрэвы добра дагледжаныя і якія добра пладаносяць, — а іншае пад дрэвы занядбаныя, якім трэба даць большую норму ўгнаенняў.

У добра дагледжаным садзе — у пералічэнні на 1 ар павінна быць такое ўгнаенне:

1 год угнойвання (другі год пасля пасаджэння):

2 кг. салетры альбо сярчану амону, альбо азатняку; 2 кг 40-працэнтовай патасовай солі, 1,5 кг суперфасфату.

Трэба даць таксама 3—4 цэнтнераў гною, калі не быў ён даны перад пасаджэннем дрэў.

2 год угнойвання:

5 кг салетры, сярчану амону, альбо азатняку; 4 кг 40-працэнтовай патасовай солі, 3 кг суперфасфату альбо 4 кг тамасыны.

Калі зямля засаджана садам ёсць кіслая, трэба ў гэтым годзе даць паленую вапну ў колькасці 10 кг на 1 ар.

3 год угнойвання:

Даецца такое самае ўгнаенне, як і ў другім годзе, альбо 500 літраў гнаёўкі з дадаткам 3 кг суперфасфату, альбо 4 кг тамасыны.

У гэтым годзе не трэба даваць вапны.

4 год угнаення:

Ужываецца такое ўгнаенне, як у першым годзе — даючы таксама гной альбо кампост.

Даючы азатовае ўгнаенне для кіслай глебы пажадана ёсць вапнёвая салетра, а для глебы засадовай — сярчан амону.

Надзвычай вялікае значэнне для фруктовых дрэў мае натуральнае ўгнаенне.

Недахоп гною можна заступіць зялёным угнаеннем праз засейванне матыльковых раслін у канцы лета і заорванне іх вясною (уводзім тады да глебы азот і другія жыццёдайныя рэчывы). Такім чынам, можам паменшыць вышэй паданыя нормы штучнага ўгнаення.

Важным фактарам з'яўляецца своечасовае ўжыццё ўгнаенняў. Асабліва добра трэба гаспадарыць азатовым угнаеннем — таксама адносна колькасці, як і часу ўгнаення, таму што запознае ўгнаенне дае такія самыя скуткі, як перагнаенне і таксама можа паўплываць на зніжэнне ўраджайнасці ў наступным годзе.

Паводле праф. Пенёнжка, азатовае ўгнаенне трэба даваць 2—3 тыдні перад заквітненнем фруктовых дрэў — у адной дозе, альбо азатовае ўгнаенне дзеліцца на 2 дозы даючы адну перад заквітненнем, а другую — пасля квітнення.

У гады вялікага ўраджаю, каб недапусціць да завязання празмерна вялікай колькасці фруктаў, даецца меншую дозу перад заквітненнем, а большую — пасля квітнення. У гады слабога ўраджаю ўжываецца цэлую дозу азатовага ўгнаення перад заквітненнем дрэў. Фасфаровае і патасовае ўгнаенне даецца позняй восенню альбо ранняй вясною перад оркай, каб увесці іх у як найглыбейшыя слаі глебы.

Калі сеем у садзе прапашныя («окоповыя») расліны, то гэтае ўгнаенне высейваецца перад пасевам гэтых раслін.

Натуральнае ўгнаенне даецца ранняй вясною, альбо позняй восенню.

Найлепш—ранняй вясною.

У садах, якія растуць у мураве, угнаенне павінна быць інтэнсіўнейшае таму, што частку жыццёдайных рэчываў забіраюць карэнні траў. Таму для дрэў, якія растуць у мураве, патрэбнае ёсць даглыбнае фасфаровае і патасовае ўгнаенне.

Даглыбнае ўгнаенне можна перавесці двума спосабамі: — пры дапамозе «лянцы» альбо праз капанне бораздаў і ямак.

У залежнасці ад веку і ўзросту дрэва — на 1—2 метраў па-за радыусам кароны ў водступах што 70 см наўкола дрэва — і ў адлегласці 1 метра ад пня ў старэйшых дрэў — а 40 см маладшых дрэў — убіваем «лянцу» на глыбіню 15—25 см і ўліваем ў зробленую такім чынам дзірку раствор угнаення ў вышэй паданай колькасці.

Другі спосаб — гэта капанне баразён наўкол кароны альбо ў адлегласці 1 метра ад кароны, ямкі на глыбіню рыдлёўкі ў якую ўсыпваецца каля 50 грамаў адпаведна змешаных штучных угнаенняў.

Усё гэта трэба рабіць ранняй вясною (канец сакавіка, — пачатак красавіка).

Мгр. В. ТРАХІМОВІЧ

Прыспяшыць радыёфанізацыю

Дарагая рэдакцыя! У нашай вёскі Коматаўцы, павет Беластоцкі, яшчэ летам паўкопвалі стаўбы на точкі. Некаторыя людзі не ішлі жаць у поле, а памагалі манцёрам, бо кожны хацеў, каб хутчэй правялі гэтыя точкі. Праз некаторы час прыслалі 40 точак на нашу пошту Крушыняны. На гэтых 40 точак узіраліся аж тры вёскі — Ласіняны і Рудакі (Сакольскі павет) і нашы Коматаўцы. Некалькі точак назначана ў Ласіняны, некалькі ў Рудакі і Коматаўцы. Нават гаварылі, што і Крушынянам некалькі назначана. Кожны хацеў і чакаў на гэту точку, як на збаўленне.

Прайшло ўжо нямала часу, а точак больш няма. Калі звярнуліся з гэтай справай на пошту ў Крынках — то сказалі, што больш точак зусім не будзе.

Многія купіўшы точкі пазачэпвалі на драты каменні, каб вецер не паскідаў і пазакідалі на лінію, каторая праведзена праз вёску.

Праходзячыя праз вёску людзі смяюцца і гавораць — «вядома гадзіннікі на каменні вельмі добра ходзяць, то і точкі добра граюць на каменнях».

Аднак гэта кепска памойму, бо праходзячым дзецям ці дарослым, падчас ветру камень можа выхібнуцца з дратоў і ўпасці на галаву. Ці-ж можа так быць далей.

Дарагая рэдакцыя! Задбай аб нас — дапамажы.

Чытач з Коматаўцаў

Ад рэдакцыі: Пастараемся дапамагчы.

Гал. рэдактар Г. ВАЛКАВЫЦКІ

„NIWA“

Adres redakcji: Białystok ul Manifestu Lipcowego nr 25 tel. 25-89

Organ Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego w Polsce z siedzibą w Białymstoku.

Wydawca RSW „Prasa“ Redaguje Kolegium

Warunki prenumeraty:

Miesiecznie — 2.40 zł.
Kwartalnie — 7.20 zł.
Półrocznie — 14.40 zł
Rocznie — 28.80 zł

Zamówienia i wpłaty na prenumerate pocztowa przyjmuja wszystkie urzedy pocztowe i listonosze w całym kraju.

Prenumerate ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje PKWZ „Ruch“ Warszawa

Należność na prenumerate za granicą wpłacać na konto — PKO 1 6 100024 PKWZ «Ruch» Warszawa

BZG. Nkl. 5.250. T-10

Жыхары Мілейчыц хочуць вучыць дзяцей беларускай мовы

У мінулым годзе Ваяводскі Аддзел асветы ў Беластоку атрымаў заяву з Мілейчыц з просьбай, каб улады асветы не ўводзілі ў школу беларускай мовы як прадмета.

Гэтая заява ўматывавана была так:

«...мы. жыхары асады Мілейчыцы не з'яўляемся па нацыянальнасці беларусамі і для таго не жадаем, каб нашы дзеці вучыліся беларускай мовы»... і г. п.

З такой матывацыяй жыхары Мілейчыц не хочуць згадзіцца.

Аб гэтым яны пішуць у заяве з дня 19.IX.1957 г. накіраванай да Ваяводскага Аддзела асветы ў Беластоку:

«Мы. жыхары асады Мілейчыцы. Семятыцкага павета, звяртаемся з просьбай да Аддзела асветы Прэзідыума Ваяводскай рады народовай у Беластоку. каб увесці ў нашую школу навучанне беларускай мовы як прадмета ў ліку 3-х гадзін у тыдні. Па нацыянальнасці з'яўляемся беларусамі і для таго хочам, каб нашы дзеці пазналі сваю родную, літаратурную мову, каб умелі папраўна гаварыць і пісаць. Чакаем на прыхільнае ўладжанне просьбы».

32 подпісы жыхароў Мілейчыц, якіх 59 дзяцей вучыцца ў пачатковай школе.

А хто не хоча, каб дзеці беларусаў вучыліся роднай мовы?

Не хочуць адзінкі, у тым ліку загадчык пачатковай школы ў Мілейчыцах — пан Зайдзінскі.

Хто-ж іншы, як ні ён у мінулым годзе склаў заяву шавіністычнага зместу. Ён жадаў, каб беларускае насельніцтва зраклося сваёй нацыянальнасці і мовы, каб занікла беларуская культура; каб занікла нацыянальная гордасць беларусаў.

Ці сам пан Зайдзінскі напісаў гэтую заяву? Не, не сам.. Яму дапамаглі яго прыхільнікі з бацькоўскага камітэта.

Большасць бацькоў беларускіх дзяцей не прысутнічала на сходзе. Яны да сённяшняга дня не ведалі, што ў мінулым годзе была паднятая такая пастанова, якая вельмі скрыўдзіла беларускіх дзяцей.

Калі бацькі даведаліся, што падшыўшыеся пад іх людзі выступілі супроць беларускай мовы, — тады яны вельмі ўпарта пачалі змагацца за ўвядзенне беларускай мовы ў школу.

Не ведалі таксама яны і аб тым, што партыя і ўрад Польскай Народнай Рэспублікі вядуць актыўную барацьбу з усялякім шавінізмам, яны не ведалі, што ёсць выдадзеныя пастановы і законы, аб тварэнні і развіцці школ нацыянальных меншасцяў, што цяпер кожная нацыянальная меншасць можа свабодна развіваць нацыянальную культуру і мову, яны думалі, што загадчык школы, які выступае супроць беларускай мовы паступае згодна з законам і пастановамі ПНР.

6 верасня прабываючы ў камандзіроўцы ў першую чаргу задумаў я пайсці да загадчыка школы ў Мілейчыцах, каб супольна абмеркаваць справу ўвядзення беларускай мовы, як прадмета. Маё першае пытанне, пастаўленае загадчыку, было менш больш сфармулявана так «Прыйшоў я да вас парадзіцца, што зрабіць з беларускімі дзяцьмі, якім бацькі жадаюць вучыць роднай мовы?» Адказ загадчыка на гэтае пытанне быў наступны:

«Тут у Мілейчыцах няма беларусаў. Ёсць многа праваслаўных, але яны па нацыянальнасці з'яўляюцца палякамі. А па-другое, тутэйшыя людзі не хочуць уводзіць беларускай мовы».

Як відаць пан Зайдзінскі і цяпер моцна прытрымліваецца вывадаў з мінулага года. Стараецца гэтыя вывады падбудаваць такімі аргументамі, напрыклад нацыянальнасці не акрэсліваецца паводле веравызнання.

Гэта праўда, якой ніхто не супярэчыць. Але ён ані слова не сказаў аб тым, якімі мерамі акрэсліваецца кожная нацыянальнасць. Ён добра ведае, што, каб пазнаць нацыянальнасць пэўнай групы людзей — трэба перш за ўсё акрэсліць якой мовай яны гавораць, якая ёсць у іх культура, звычаі і гістарычныя падзеі.

27 верасня г. г. пайшоў я другі раз да загадчыка, пана Зайдзінскага, каб шырэй развінуць нашыя спрэчкі аб школе. Гэтым разам меў я з сабою заяву ад бацькоў 59-ці беларускіх дзяцей, жадаючых навучання роднай мовы.

Першае маё пытанне ў спрэчках было сфармулявана так:

«Пане Зайдзінскі, два тыдні таму назад вы мне даводзілі, што ў Мілейчыцах няма беларусаў, а жыхары веры праваслаўнай не хочуць вучыць сваіх дзяцей беларускай мовы. Цяпер я атрымаў паданне ад самых жыхароў з 32 подпісамі, якія звяртаюцца з просьбай, каб увесці ў школу беларускую мову, як прадмет. Што Вы на гэта?

«Я супроць гэтага нічога не маю. Як хочуць вучыцца беларускай мовы — то няхай вучацца. Аднака-ж да ўвядзення беларускай мовы маю свае заўвагі. Жыхары Мілейчыц не з'яўляюцца па нацыянальнасці беларусамі. іх мова ёсць не беларуская а «рачэй» украінская. так, што яны па нацыянальнасці з'яўляюцца украінцамі, а не беларусамі. Каб гэта гістарычна пану давесці, магу паказаць вельмі многа мапай на якіх няма ані адной граніцы, якая акрэслівала-б што ў мінулых стагоддзях на гэтых тэрэнах была Беларусь, альбо пражывала тут беларускае насельніцтва. Гэтага на ніякай мапе не знойдзеце. На гэтых мапах ёсць азначачая краіна ў якой пражывала насельніцтва беларускае, але граніца не знаходзіцца далей на ўсход. На тэрыторыях Мілейчыцы і ваколіцы Мілейчыц калісь пражывалі славяне, якіх мова была украінскай і гэтыя тэрыторыі належылі да Заходняга Палесся, а не да Беларусі».

— Пане Зайдзінскі, а да каго належала Заходняе і Усходняе Палессе? Да яснепанскай феадальнай і капіталістычнай Польшчы. Ніхто іншы як феадалы і памешчыкі праследвалі нацыянальныя меншасці, гэта яны паланізавалі беларусаў, украінцаў, літоўцаў і інш. На гэтых паноў гісторыя ўжо даўно выдала суд. Я думаю, што падобная гісторыя ўжо ніколі не вернецца.

Пане Зайдзінскі, прашу Вас прыйдзіце да жыхароў Мілейчыц і скажыце ім аб гэтых сваіх гістарычных мапах, тады пабачыце, што яны Вам вочы заплююць.

Нічога дзіўнага, што ў ментальнасці п. Зайдзінскага да сённяшняга дня існуюць яснепанскія «апетыты», нічога дзіўнага няма і ў тым, што ён не хоча, каб дзеці беларусаў вывучалі родную мову.

Але дакуль школьныя ўлады будуць паблажаць гэтую ўпартасць.

СЯРГЕЙ КРЭЙЗА
Сакратар ПП БГ-КТ
у Семятычах

Дарослыя будуць вучыцца роднай мовы

Нядаўна — у № 39 «Нівы» — пісалі аб тым, што жыхары Слохаў - Анапольскіх, Бацікаў Сярэдніх і Бацікаў Бліжэйшых дабіваюцца таго, каб у іх школах выкладалі прадмет беларускай мовы. Аддзел асветы ВРН даў на гэта згоду і ўжо ад 1 лістапада ў гэтых школах будзе навучацца беларуская мова сіламі мясцовых настаўнікаў.

Як гаворыць народная прымаўка — «На вучобу ніколі не позна!». Старэйшыя жыхары Слохаў-Анапольскіх не хочуць адставаць ад сваіх дочак і сыноў. Яны таксама хочуць размаўляць беларускай літаратурнай мовай і дамагаюцца ўтварыць курс беларускай мовы для дарослых. Напэўна і гэтага яны таксама даб'юцца.

Безумоўна, такая вельмі каштоўная ініцыятыва, знойдзе сваіх наследоўнікаў і ў дзесятках іншых беларускіх вёсках Беласточчыны. Любіць родную мову — гэта значыць быць культурным чалавекам! (ся)

Кепска, калі далёка школа

Да вайны ў вёсцы Стараберазова была даволі прыгожая школа. Падчас вайны згарэла. Дзеці старабеpазоўцаў ходзяць у школу ў суседнюю вёску — Махнатэ. З старшымі школьнікамі няма ніякай бяды. Ім прайсці некалькі кілометраў, нават маразамі, нічога не значыць. Горш з першакласнікамі. Гэтым цяжка хадзіць у суседнюю вёску.

Жыхары Стараберазова жадаюць, каб у іх вёсцы была школа хаця для маленькіх школьнікаў, каб адзін настаўнік вучыў у іх вёсцы I і II класы. Вучняў хопіць, таму, што ў вёсцы жыве амаль сто сем'яў

М. Х

Ініцыятыўная моладзь

У вёсцы Пагыльна ў Олецкім павеце не было клуба. Моладзь не мела дзе збірацца паспяваць, патанцаваць, паіграць у шахматы, шашкі.

Маладая дзяўчына Зося Намётка часта задумоўвалася над тым, як зрабіць жыццё моладзі культурнейшым, цікавейшым. І вось яна арганізуе сход моладзі, на якім выступае з прапановаю сарганізаваць у вёсцы клуб. Ініцыятыву Зосі Намётка падтрымала ўся моладзь вёскі.

Прэзідыум ГРН у Кавалях дапамог таксама ў гэтай справе. Цяпер моладзь мае прыгожы клуб.

На апошнім сваім сходзе дзяўчаты і хлопцы пастанавілі падрыхтаваць і паставіць п'есу.

М. Х

Матрыманіяльны куток

Дзве рускія праваслаўныя сяброўкі ва ўзросце 29—32 гады, з вышэйшай асветай, заможныя, на дзяржаўных пасадах, жадаюць пазнаёміцца, у матрыманіяльных мэтах, з беларусамі ва ўзросце — да 45 гадоў, з вышэйшай асветай. Паважныя прапановы дасылаць на адрас рэдакцыі «Нівы» для «Сябровак».

Клеймуем хуліганаў

На здымку Пятро Туроўскі з вёскі Канюкі ў Бельскім павеце.

Хто ён такі? Як бачым вельмі малады хлапец (20 год) з кучаравымі, яснымі валасамі.

Адсядзеўшы 3 гады турмы, за забойства чалавека ў Плёсках, не доўга пабыў на свабодзе.

Падабраўшы сабе хеўру маладых хуліганаў, па-варварску пабіў зусім нявінаватага маладога хлапца з Канюк.

За Туроўскім зноў зачыніліся дзверы турмы.

Прозвішча — Іванюк — імя Аляксей. Гадоў 20.

Піць гарэлку і хуліганіць распачаў з малых год. Завяло яго гэта ў папраўчы дом, які нажаль не меў на Іванюка вялікага ўплыву. Удзельнічае ў варварскім пабойстве.

У мінулым месяцы апынуўся ў турме.

Гэты малады хуліган не мае яшчэ нават 20 гадоў. Называецца Грыша Васілюк.

Разам з канюкоўскімі хуліганамі ўдзельнічаў у пабойстве. Дастаўся да турмы.

* * *

Паказалі мы 3 хуліганаў з адной вёскі.

Ці былі-б яны хуліганамі, калі-б бацькі лепш іх выхоўвалі.

Бацькі! — Не вучыце дзяцей піць гарэлку, бо яна не аднаго ўжо звяла з добрай дарогі.

Фота — А. О.
Тэкст — (віа)

— Адпачыў, цяпер трэба паднаціснуць з новымі сіламі... (Кракадзіл)

Свінства

Пасачыце Вы толькі ўважліва за свіньмі, а пераканаецеся, што кожная свіння мае свае капрызы. А, што многія з нас не звяртаюць увагі на свіны характар і стараюцца адкормліваць свіней — гэта справа карысная.

Кожная свіння ў гаспадарцы — гэта быццам ашчадная каса. У ёй капітал накапляецца — з дня на дзень усё больш і больш: а потым як адкрыеш дзверцы свінога сейфа — пасыплюцца каўбасы, сала і мяса, тады толькі падлічвай.

Але вядома, бываюць і шкодныя свінні. Мой знаёмы купіў свінню, прывёз дамоў, а яна не есць. Паставілі параную бульбу, паднеслі пойла з кукурузнай мукі — ад усяго адварочвалася. За некалькі дзён схудла, як наш бюджэт.

Аднойчы сядзіць мой знаёмы каля хаты і калоча варэнікі з капустай. Аж-но падыходзіць свіння, рохкае, выцягвае лыч, аж той і не вытрымаў:

— Пайшла вон, трасца на цябе! Бач яе, галадоўку залажыла — цяпер палавіны таго не варта, што я за цябе заплаціў. На, жэры-задавіся — заварчаў, кідаючы ёй варэнік. А свіння варэнік абнюхала, ды так гладка з'ела, што нават не папырхнулася. Кінуў яшчэ адзін. І гэты з'ела.

— Малання! Нясі каструлю з варэнікамі, свіння любіць варэнікі — гукнуў мой знаёмы жонцы. Але жонка скупая, як зрэшты кожная іншая, адказалася адкормліваць свінню варэнікамі. Закалолі гэту хаўронню і мяса прадалі.

Апошнімі днямі спаткаў я свінню вельмі незадаволеную з нашых каўбасных вырабаў. Яна даказвала, што яе суродзічы даюць добрае мяса, але з гэтага мяса свінства выробляюць. Асабліва адносіцца гэта да танных каўбасных вырабаў, як сальцэсон, каўбаса па 22 зл. і іншыя.

Есць і іншыя свінствы. Майму сябру нехта вялікую свінню падлажыў і цяпер ён без працы застаўся, ходзіць новую работу шукае і свіней лае.

Адкрыта кажучы, якія б не былі тыя свінні — вялікія ці малыя, худыя ці тлустыя, белыя ці рабыя — усёроўна такога свінства не зробяць, як іншым разам нашыя двуногія свінні.

Дзядзька Лявонь

Вясковыя жарты

Культурная даведка

Аднойчы лектар беластоцкага аддзела ТВП прыехаў у сваю родную вёску на адпачынак. Вечарком яго абступілі дзяўчаты і хлопцы, і сталі распытваць — дзе працуеш — як пражываеш?

— Працую лектарам, часта выязджаю да людзей з прыгожымі навучнымі кінофільмамі, з цікавымі адчытамі. А ці ў вас даўно была выяздовая група ТВП? Вось, коратка кажучы, і я ў такой групі працую!

— Выбачце, даражэнькі лектар — засмяяліся маладыя — але мы дагэтуль не ведалі, што ёсць такое ТВП. Яно хіба існуе толькі ў горадзе?

— Ды не — запярэчыў лектар — ТВП украпляе дружбу вёскі і горада, яно абслугоўвае ўсіх людзей!

— Хіба-ж мы не людзі — загаварыла вясковая моладзь, — а ўсё-ж такі да нас ТВП зусім не прыязджае.

КОРАНЬ

Які купіць?

— Ну, добра — можа гэты капялюш купіш?

— Не, мой мілы, такога ніводна жанчына ўжо не носіць.

— То бяры той.

— Хіба ты дурны? Гэтакія ўжо ўсе жанчыны носяць.

Цільвіцкія прыпеўкі

Наша хата цёсам крыта.
Называецца — чварак.
Уся гнілая як карыта,
І падпораў ёй не брак.

Сеў на дрэва Сыч-мастак:
— Сцеражыцесь пуць-павіў,
Каб забыткавы чварак
З вас каго не прываліў.

— Гэта праўда, не хаўтура
Птушкі падпяваюць:
— Валіцца архітэктура,
А павет не знае.

Адазвалася карова:
— Ша, не гаманеце,
То-ж артыкул Камлеровай,
Быў пра нас у «Газеце».

Забажылася свіння,
Пакруціла задам:
— У Цільвіч быў старшыня
Павятовай рады.

Галавою пакруціў,
(Шчыра, ці з навыку?)
І людзям прыгаварыў
На рамонт пазыку.

Лыска ў будзе забрахаў,
Аж разгарачыўся:
— Як у кніжку не ўпісаў,
Той пра ўсё забыўся!

КОРАНЬ.

Няўдачны эксперымент

У Чэльмефордзе ў Англіі адзін вучыцель спытаў сваіх 11-цігадовых вучняў: «Што гэта такое: — вельмі прыемнае, але без яго можна абыйсціся».

Правільны адказ меў быць: збыткоўная рэч.

А як адказалі вучні?

Адзін адказаў: — розум, другі — чыстасць, трэці — пацалунак, чварты — добрачыннасць, пяты — жанчына.

Такая ўжо хвароба...

— Дзядзьку, але-ж у вас і вялікі трыбух!

— Гэта, мой міленькі, ужо такая... хвароба.

Апошні раз

«Гэтым разам, то ўжо апошні раз» — сказаў амерыканскі мільярдэр Вандэрбільд — жэнячыся шосты раз. Шостай жонкай ёсць яго сакратарка. Мае 25 год і магла-б быць ягонай шостай дачкой, бо ён мае ужо 59 год.

Паміж пажарнікамі

Ты бяжы ў хату і толькі рэчы вынось, а гаспадыню я сам выратую.

Сатырычны музей

РАТУША

Экспанат 7

— Я дух старой беластоцкай ратушы.

— Толькі не страшы сярод белага дня.

— Не бойся, страшыць не буду. За гэта мусіш пагасцяваць мяне, пакуль не выцацкаюць новую ратушу.

— Шмат часу прыдзецца табе гасцяваць, чакаючы на свае апартаменты.

— Нічога, прывык, я сусветны туляга.

— Як гэта разумець?

— А вось, вяртаюся з Амерыкі, адпачну — падамся ў Ізраіль. І так наўкола.

— Чаго-ж уздумаў туляцца?

— Натхняю родзічаў да сыноўяй любві к нашаму гораду.

— І маеш рэзультаты?

— Пэўна-ж, у Н'ю Йорку паўстаў 10-паверховы будынак званы «Беластоцкім цэнтрам», у Ізраілю вёска Беласток, назоў нашага горада носіць і адзін з караблёў польскага флота.

— І гэта ўсё ты даканаў?

— Я.

— Чаму тады ты не натхнуў гэтай любоўю тварцоў ідэі рэканструкцыі беластоцкай ратушы? З-за яе павярнуцца няма дзе. Калі-б яшчэ было нашто падзівіцца, а то — абарог! Спаскудзілі цэнтр.

— Не гавары, сам бачу. Але не бядуй, няхай толькі выцацкаюць — страшыць буду, пакуль не разбяруць!

— Мілы, лезь хутчэй у бутэльку, а то, чаго добрага яшчэ ўцячэш у Ізраіль.

КРОПКА

ЭПІГРАМЫ

ЗАСЛУЖАНЫ

Улез да Власці,
Каб больш... украсці.

СУМЛЕННЫ

Выгналі з партыі, білет забралі,
А я-ж за працу маю... медалі

КОНСКІ ГАНДЛЯР

Заглядае каню ў зубы,
Каб памачыць у водцы губы.

КАМІНАР

У дымнікі не заглядае,
Толькі грошы абчышчае!...

КОРАНЬ

Развязка лікавай адгаданкі з 34 нумара «Нівы»

Існуе вельмі многа магчымых спосабаў развязання гэтай лікавай адгаданкі. Мікола Красоўскі з Кназазоў прыслаў нам развязку аж у чатырох варыянтах:

Для прыкладу ; адаем 2 способы:

11	4	17	10	23
24	12	5	18	6
7	25	13	1	19
20	8	21	14	2
3	16	9	22	15

5	13	21	9	17
6	19	2	15	23
12	25	8	16	4
18	1	14	22	10
24	7	20	3	11

Кніжныя ўзнагароды атрымалі:

1 Мікола Красоўскі — Кназы, Бельскі павет.
2 Лявон Шчарбач — Хілімоны, Дуброўскі павет.
3. Міхась Прахарук — Трасцянка, Гайнаўскі павет.
4. Барыс Трафімюк — Белкі, Гайнаўскі павет.
5. Мікола Пубенчык — Хілімоны, Дуброўскі павет.
6. Алесь Янюк — Варшава.
7. Янка Вянцлеўскі — Стрые Ксенжэ.
8. Ірына Сакалоўская — Гайнаўка.
9. Янка Савіцкі — Беласток.
10. Сямён Буракоўскі — Ольштын

Узнагароды высылаем поштай.

АГАФОН АБРОТКА НА КАПАННІ

Словы ВІНЦУК ГРАБОВІЧ

Рысункі — АГЛАЯ АРТЫСЕВІЧ

Бульбу садзяць, ды капаюць,
Бульба ўсякая бывае...
Бульбу вараць ды пякуць,
Бульбу ўжо капаць ідуць.

Паўзірайцесь: цёця Рая
Грабе бульбу, як камбайн.
Кошыкі валочыць зяць —
Няўспявае адстаўляць.

Усе вышлі на выкопкі,
Увіваюцца дзядзькі, цёткі,
Аж матыка раптам: дзвяк —
Вось вам бульба - жэлязняк!

— Увага! Нельга чапаць! —
Агафон пачаў крычаць.
— Бомба можа разарваць.
У міліцыю дайце знаць!

